

DANMARK OG GLOBALISERINGEN

Debatpjece om globaliseringens udfordringer for Danmark

INDHOLD

Globalisering – mulighed og risiko	s. 5
Hvad er globalisering?	s. 9
Danmark og globaliseringen – muligheder og udfordringer	s. 11
Vi er ikke længere blandt de bedst uddannede i verden	s. 19
Vi skal forske mere og have mere ud af vores viden	s. 24
Vi skaber ikke nok vækstvirksomheder	s. 28
Savnes: Et innovativt løft i hele Danmark	s. 31
Den danske vej i den globale økonomi	s. 37

Danmark og globaliseringen

Debatpiece om globaliseringens udfordringer for Danmark

Publikationen kan bestilles hos:

Schultz Information
Herstedvang 12
DK-2620 Albertslund

Telefon: 43 63 23 00

E-mail: Schultz@schultz.dk

Publikationen kan hentes på hjemmesiden www.globalisering.dk

Publikationen kan også hentes på ministeriernes hjemmesider:

Finansministeriet www.fm.dk

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling www.vtu.dk

Undervisningsministeriet www.uvm.dk

Statsministeriet www.stm.dk

Økonomi- og Erhvervsministeriet www.oem.dk

Oplag: 15.000

Pris: Gratis

ISBN: 87-7862-210-7

ISBN: Elektronisk udgave 87-7862-211-5

Design: Datagraf A/S

Trykt i Danmark, juni 2005 af:

Datagraf A/S

Globalisering – mulighed og risiko

Globaliseringen betyder en åbning af verden, som vi har ønsket os, og som giver Danmark store muligheder. Vi handler og kommunikerer med næsten alle lande – nu også med lande i Østeuropa og Asien. Vi deltager aktivt i den internationale arbejdsdeling og i udviklingen af ny viden og teknologi. Det har gjort, at Danmark i dag er blandt de rigeste lande i verden.

Vi skal bruge de muligheder, som globaliseringen giver Danmark. Vi skal gøre os gældende i konkurrencen på de internationale markeder. Vi skal deltage i den dynamiske udvikling, som globaliseringen medfører. Det vil gøre os rigere. Det kan give os bedre job. Og dermed får vi mulighed for højere livskvalitet og bedre velfærd.

Men udviklingen medfører også risici.

Vi risikerer, at vi i den skærpede konkurrence ikke vil kunne fastholde vores position blandt de rigeste lande i verden, fordi andre lande vil overhale os.

Og vi risikerer, at globaliseringen vil opsplitte det danske samfund, fordi ikke alle har uddannelse og omstillings-ejne til at klare sig godt på arbejdsmarkedet. Især de ufaglærte risikerer at blive hægtet af udviklingen.

Derfor skal vi forstærke vores konkurrencekraft og vores sammenhængskraft.

Det danske svar

Det er regeringens mål, at Danmark fortsat skal høre til blandt de rigeste lande i verden. Og at vi fastholder et helt og trygt samfund uden store skel. Danmark skal fortsat være et land, hvor det er godt at leve, bo og arbejde.

Danmark har en række styrkepositioner. Vi har en sund samfundsøkonomi. Vi har et fleksibelt arbejdsmarked og en bredt funderet erhvervsstruktur. Og vi har en god infrastruktur og en veludbygget offentlig sektor.

Men vi har også svage sider, som vi skal have rettet op på:

- Vores uddannelser skal styrkes. I dag sakker vi bagud i forhold til andre lande.
- Forskningen skal øges, og vi skal have mere ud af vores viden.
- Flere vækstvirksomheder skal skabes for at sikre nye, gode job.

- Vores samfund skal være mere innovativt, så hele samfundet deltager i fornyelsen.

Vi skal ikke konkurrere på lønnen alene. Vi skal bygge på dygtighed og foretagsomhed. Det er grundlaget for den konkurrencekraft, som skal sikre velstand og gode, vellønnede arbejdspladser.

Og alle skal med. Alle skal have kvalifikationer, så de kan klare udfordringerne fra den stærkere konkurrence. Det er grundlaget for vores sammenhængskraft, som sikrer et helt og trygt samfund.

Det kræver, at vi ruster Danmark bedre.

Derfor har regeringen sat nogle klare mål: Vi skal have uddannelser i verdensklasse. Vi skal være et førende videnssamfund. Vi skal være et førende iværksættersamfund. Og vi skal være et innovativt samfund, hvor alle bidrager til fornyelse. Det gælder også for den offentlige sektor. Den er stor sammenlignet med andre lande. Derfor er det særligt vigtigt, at den er effektiv og bidrager til værdiskabelsen.

Målene er meget ambitiøse. De kræver forandringer – mange forandringer. Det er mål, der kræver politisk handlekraft, klare prioriteringer og en ekstra indsats.

Vi har et godt udgangspunkt. Og vi har før i historien vist, at vi kan forny os. Men det kræver, at vi har et klart

Et rigt og helt samfund

KONKURRENCEKRAFT OG SAMMENHÆNGSKRAFT

Uddannelser i verdensklasse

Et førende videnssamfund

Et førende iværksættersamfund

Et innovativt samfund

billede af vores svagheder og viljen til at rette op på dem.

Alle skal tage et ansvar for den opgave. Det kan ikke sikres af Folketinget eller af regeringen alene. Det er et ansvar, som gælder alle. Det gælder unge og ældre. Medarbejdere og ledere. Private virksomheder og offentlige institutioner. Alle skal bidrage til at sikre Danmarks fremtid som et rigt og helt samfund.

Samtidig skal vi have fokus på, at udviklingen også er til fordel for udviklingslandene.

Frem mod en samlet strategi

Regeringen vil i foråret 2006 fremlægge en samlet strategi, som skal ruste Danmark til at klare globaliseringens udfordringer.

Til at rådgive regeringen om strategien har regeringen nedsat et Globaliseringsråd med deltagelse af blandt andet repræsentanter fra fagforeninger, erhvervslivets organisationer og personer fra virksomheder og fra uddannelses- og forskningsverdenen.

Regeringen vil i det næste år sammen med Globaliseringsrådet drøfte de centrale spørgsmål, som vil være afgørende for at styrke Danmark i forhold til globaliseringens udfordringer.

Hvordan kan Danmark bedst gribe globaliseringens muligheder? Og hvordan kan vi bedst forberede os på de udfordringer, globaliseringen stiller os overfor? Regeringen ønsker en bred, offentlig debat om disse spørgsmål.

Denne pjece er regeringens bidrag til debatten. Pjecen er blandt andet inspireret af drøftelser i Globaliseringsrådet, men står alene for regeringens regning.

Læs mere om arbejdet på www.globalisering.dk – her kan du følge arbejdet, læse centrale dokumenter og give dit besyv med.

GLOBALISERINGENS DYNAMIK

DRIVKRÆFTER

- Hurtigere udvikling af teknologi
- Liberalisering af handel og finansstrømme
- Markedsøkonomiens indtog i Kina, Østeuropa mv.
- Hurtigere og billigere kommunikation
- Billigere transport

HVAD SKER DER?

- Vi handler stadig mere med andre lande
- Vi kommunikerer mere på tværs af grænserne
- Vi investerer stadig mere i andre lande
- Vi udveksler stadig mere viden og teknologi med udlandet
- Vi tager stadig oftere arbejde i andre lande

Hvad er globalisering?

Vi lever i en globaliseret verden. En verden, hvor lande bliver stadig tættere forbundne og mere afhængige af hinanden. Når vi handler, er indkøbskurven fyldt med både danske og udenlandske varer. Vi ser fjernsyn fra mange lande, og når vi tager på ferie, er verden åben. Vi søger oplysninger og viden på Internettet. Og vi samarbejder og udveksler viden med stadig større selvfølghed med folk fra andre lande og kulturer.

Resultatet af den økonomiske globalisering og den teknologiske udvikling er først og fremmest stærkere konkurrence. Stærkere konkurrence mellem virksomheder i alle lande om at have den bedste vare til den

rette pris. Konkurrence om at vide mest og være bedst til at udnytte det, vi ved. Konkurrence om at tiltrække de bedste hoveder.

Dem, vi konkurrerer med, er i høj grad virksomheder i andre vestlige lande – lande som Norge, Frankrig og Canada. De vestlige lande står for ca. 80 procent af vores eksport og import og vil også i årene fremover være vores vigtigste samhandels partnere – og konkurrenter.

I de senere år har udviklingen i Østeuropa og Sydøstasien dog betydet, at vi er begyndt at have mere kontakt – og at handle mere – med befolkningsrige lande

HVAD ER DER SKET I DE SIDSTE
15 ÅR I DANMARK?

Vi **HANDLER NÆSTEN DOBBELT** så
meget med udlandet

Vi **INVESTERER TRE GANGE** mere
ud af og ind i Danmark

Hver dansker kan i gennemsnit
KØBE EN TREDJEDEL mere

Flight	to	via	scheduled	delayed	Counter
LG 302	LUXEMBURG		930		113-338
AZ 419	TURIN		935		339-344
LH 1122	NEAPEL		935		113-338
LH 1906	MADRID		935		113-338
LH 1022	STUTTGART HBF.		935		-
AF 1701	LYON		940		683-686
AY 822	HELSINKI		940		113-338
AA 071	SFRANCISCO-DALLAS		945		731-739
AF 743	PARIS		945		683-686
LH 1116	VENEDIG		945		113-338
DL 023	DALLAS		950		478-489
GA 892	AMSTERDAM		950		721-725

DEN NYE GLOBALE ARBEJDSDELING - FRA IDÉ TIL MODETØJ ...

som Kina og Indien. Handlen med disse lande fylder i dag kun lidt i det samlede billede, men den er vokset hurtigt i de senere år. Fremover vil Kina og Indien med stor sikkerhed spille en stadig større rolle i verdensøkonomien.

Nye, bedre og billigere kommunikationsmuligheder og faldende transportpriser betyder, at der er blevet bedre mulighed for, at dele af produktionen kan foregå andre steder på kloden. Produktionen kan i stigende grad splittes op i delprocesser, som hver især kan placeres i den del af verden, hvor vilkårene er mest fordelagtige for virksomhederne. Og liberalisering af kapitalmarkederne betyder, at investeringer i ny produktion og arbejdspladser sker dér, hvor afkastet er størst.

Udflytning af produktionsopgaver til lavtlønslande har fundet sted i mange år. Men hastigheden i udflytningen kan tage til fremover. Og som noget nyt kan også serviceopgaver og videnintensive arbejdsopgaver flyttes ud, især fordi kommunikationen på tværs af grænser kan ske hurtigt, sikkert og billigt. Internet og bredbånd gør det muligt for en softwarevirksomhed i Danmark at lade indiske programmører stå for udvikling og programmering uden, at forskellen i tid og sted har nogen nævneværdig betydning. Stadig flere danske brancher kan derfor i fremtiden blive mere udsat for konkurrence.

Virksomheder i alle lande – også de højtudviklede lande som f.eks. USA, Finland og Holland – vil fremover ruste sig for at stå stærkere i den globale konkurrence. Det

betyder, at konkurrencen fra de lande også vil blive hårdere fremover. Samlet giver det store muligheder, men også store udfordringer. 🌐

Danmark og globaliseringen – muligheder og udfordringer

At Danmark er et af de rigeste lande i verden, og at vi samtidig har skabt et velfærdssamfund uden store skel, skyldes mange ting. Vi har været gode til at få mange – både mænd og kvinder – med på arbejdsmarkedet. De danske virksomheder har været gode til at skabe værdi og arbejdspladser – de har været effektive, idérige og præget af godt købmandskab. En god infrastruktur, en relativt stor og veluddannet arbejdsstyrke og en veludbygget offentlig sektor har også spillet en væsentlig rolle. Samtidig har vi formået at skabe et fleksibelt arbejdsmarked og en stærk økonomi med overskud på de offentlige finanser, positiv betalingsbalance og lav rente og inflation.

Det danske samfund har mange stærke sider. Derfor har vi gode muligheder i den globale konkurrence.

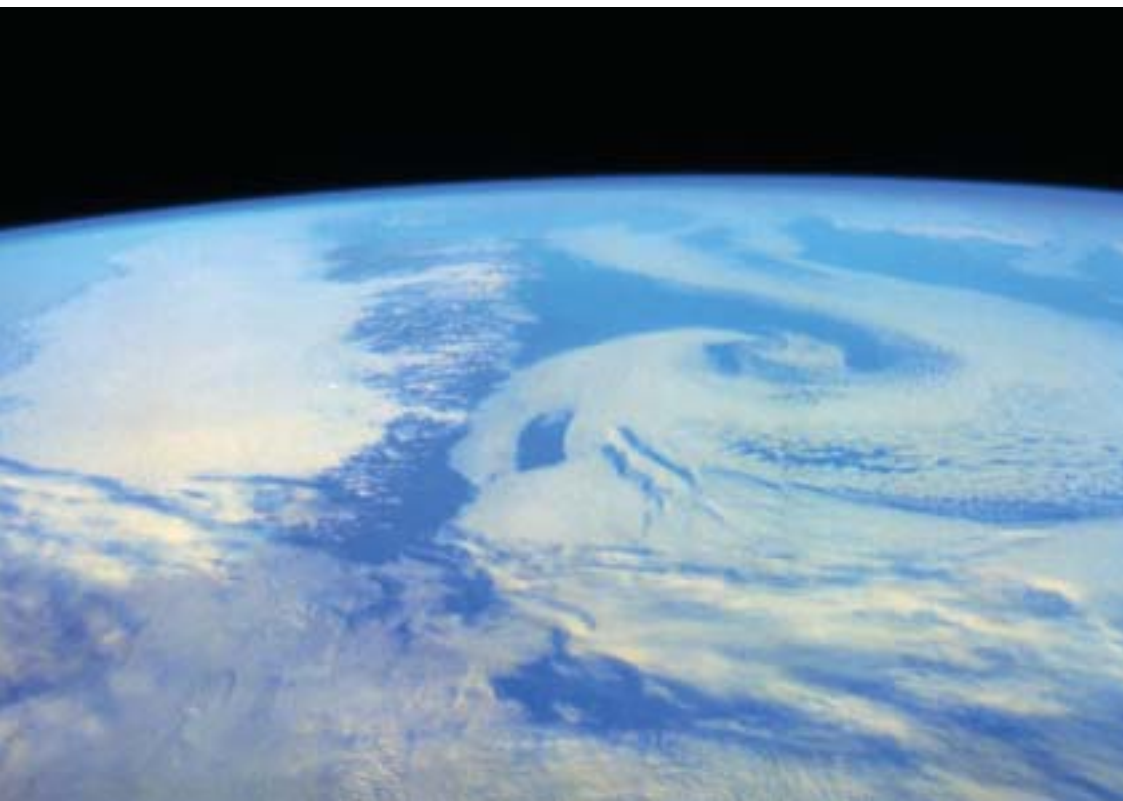
Men globaliseringen stiller også øgede krav, hvis vi fortsat vil være et af de rigeste lande i verden og fortsat vil fastholde et helt samfund uden skel. Vi skal udnytte de muligheder, som globaliseringen giver os, men vi skal også være parate til at håndtere de udfordringer, den bringer med sig. Og vi skal have et globalt udsyn.

Globaliseringen giver store muligheder...

Vi kan udnytte globaliseringen til at øge vores velstand – til at blive et rigere samfund.

Den stærkere konkurrence og åbningen af en række nye markeder forstærker den internationale arbejdsdeling og specialisering. Danske virksomheder får bedre mulighed for at producere de varer og serviceydelser, de er bedst til. Og bedre mulighed for at sælge dem til forbrugere verden over. Det samme gælder for amerikanske, spanske og kinesiske virksomheder.

Når landene hver især specialiserer sig i det, de er bedst til, bliver resultatet, at alle kan producere mere med de samme ressourcer. Det giver større velstand i både de rige lande og i udviklingslandene.

HVAD ER MED TIL AT SKABE ET RIGT OG HELT SAMFUND?

GLOBALISERINGENS KONSEKVENSER FOR DANMARK

MULIGHEDER

- Et rigere samfund
- Mere spændende og bedre betalte job
- Adgang til nye og større markeder

UDFORDRINGER

- Risiko for højere ledighed og lavere lønfremgang for kortuddannede
- Risiko for at vi ikke længere er blandt de rigeste
- Større omstillingspres på virksomheder og medarbejdere

De nye arbejdspladser i udviklingslandene vil ofte være forbundet med ringere standarder, end det er tilfældet i de rige lande. Det gælder f.eks. arbejdsmiljø, løn- og ansættelsesvilkår samt kravene til miljøbeskyttelse. Det har rejst spørgsmålet, om konkurrencen sker på rimelige vilkår.

Nye job og økonomisk udvikling giver imidlertid de fattigere lande mulighed for en gradvis forbedring af vilkårene på disse områder på samme måde, som det er sket i de rige lande over en længere årrække. Og som det er sket i nogle lande, som indtil for få årtier siden var fattige lavtlønslande, men som nu har fået større velstand. Udviklingslandene har derfor modsat sig krav om, at de skulle leve op til højere standarder for arbejdsvilkår mv. for at kunne handle med de rige lande. Deres argument

er, at det vil forhindre dem i at komme ind i et positivt udviklingsforløb.

Danske virksomheder, der investerer i udviklingslande eller handler med udviklingslande, må overveje de vilkår, det sker på. Der er behov for en dialog mellem relevante grupper om, hvordan hensynet til udviklingslandene bedst varetages.

Udviklingen giver de rige lande – også Danmark – mulighed for at skabe flere vellønnede job inden for f.eks. højteknologi, kommunikation, design og markedsføring. Samtidig nedlægges andre, mere rutineprægede job i takt med, at danske virksomheder specialiserer sig i produkter af høj kvalitet og med højt indhold af viden. For den enkelte dansker kan gevinsterne ved globalise-

ringen vise sig både i form af højere løn og ved, at mange varer og serviceydelser bliver billigere, så vi får råd til at købe mere.

...men også store udfordringer

Med globaliseringen og den skærpede konkurrence følger imidlertid også en risiko for et mere splittet arbejdsmarked. Og en risiko for at Danmark ikke længere vil være blandt verdens rigeste lande. For virksomhederne følger der et større omstillingspres, som f.eks. stiller krav om udvikling af nye produktionsmetoder, nye typer af produkter og om at arbejde sammen på nye måder. Med andre ord krav om løbende fornyelse og forandring.

DANMARK HAR JOBOVERSKUD I VORES SAMHANDEL MED UDLANDET ...

I 2003 gav dansk eksport ca. ...

660.000 job

I 2003 fortrængte importen ca. ...

500.000 job

BÅDE VIRKSOMHEDER OG MEDARBEJDERE OMSTILLER SIG ...

Der er sket store ændringer i Danmark igennem det sidste århundrede. Vi er ikke længere et landbrugssamfund, der i høj grad lever af at eksportere smør og bacon, og vi er heller ikke et traditionelt industrisamfund, der lever af at eksportere masseproduceret tøj og møbler. Vi lever i stigende grad af at levere varer og serviceydelser af høj kvalitet og med et højt indhold af viden. Det har krævet omstilling af både virksomheder og medarbejdere:

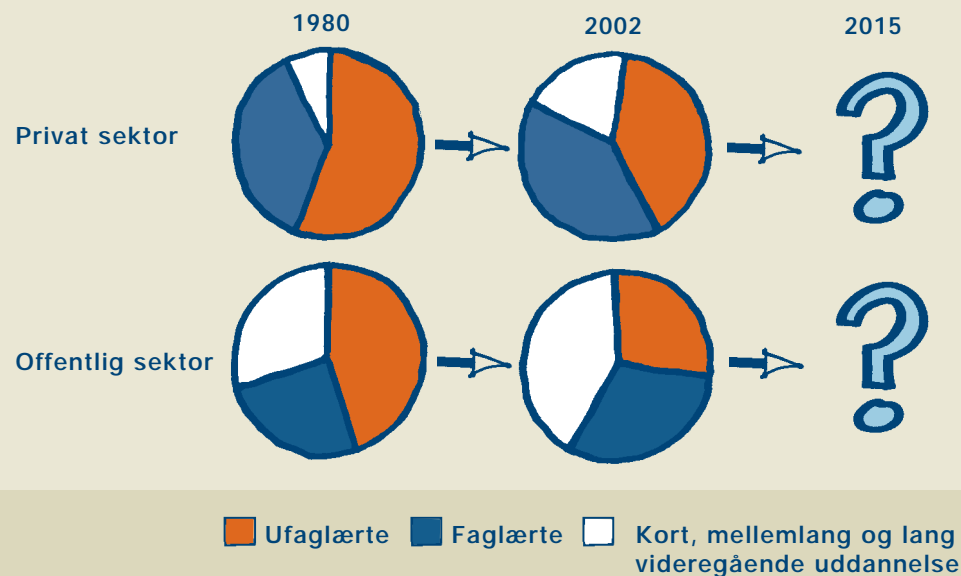
- Der var i 2004 104.000 færre ansat i industrien end i 1980.
- Til gengæld var der 253.000 flere ansat i de private serviceerhverv.
- Siden 1980 har vi hvert eneste år oprettet og nedlagt omkring 250.000 job i Danmark ved start og lukning af virksomheder eller større udvidelser og indskrænkninger. Det svarer til ca. hvert 10. job.
- Ca. 600.000 danskere skifter job hvert år.
- På en gennemsnitlig arbejdsplads er hver tredje medarbejder ansat inden for det seneste år.

SIDEN 1994 ER BESKÆFTIGELSEN ...

... INDEN FOR ERHVERV
I TILBAGEGANG ...... INDEN FOR
ERHVERV I FREMGANG ...

FLERE JOB TIL VELUDDANNEDE - FÆRRE JOB TIL UFAGLÆRTE ...

Risiko for opsplitning af arbejdsmarkedet

Globaliseringen og den teknologiske udvikling medfører, at virksomhederne får brug for mere veluddannede og omstillingsparate medarbejdere. Der bliver brug for medarbejdere, som kan og vil udvikle sig, være fleksible og lære nyt. Og der bliver brug for flere højtuddannede og færre kortuddannede. De ufaglærtes jobmuligheder på arbejdsmarkedet bliver dårligere.

I den private sektor er andelen af ufaglærte job faldet med ca. 15 procent siden 1980. Og i den offentlige sektor har faldet været lidt større. Selv i de erhverv, som har oplevet stigende beskæftigelse i de senere år, er der sket et fald i antallet af job til dem, der alene har en folkeskoleuddannelse. Samtidig er andelen af beskæf-

tigede med en videregående uddannelse – f.eks. designere, laboranter, journalister og jurister – steget.

I fremtiden bliver der også flere højtuddannede og færre ufaglærte. Men virksomhedernes behov for højtuddannet arbejdskraft kan vokse hurtigere end antallet af unge, der tager en videregående uddannelse. Og formentlig vil antallet af ufaglærte i de kommende år ikke falde lige så hurtigt som antallet af job, der ikke stiller krav til formel uddannelse. Der er ca. 750.000 på det danske arbejdsmarked, der ikke har anden uddannelse end folkeskolen. Hvis vi ikke gør noget, risikerer de at komme under pres – enten i form af stigende ledighed eller lavere lønfremgang.

Det danske arbejdsmarked er præget af en hurtig jobomsætning. Hvert år skifter ca. 600.000 danskere job. Hvert år bliver der oprettet ca. 250.000 arbejdspladser i nye virksomheder eller i virksomheder med stor vækst. Og et tilsvarende antal job bliver nedlagt, fordi virksomhederne lukker, rationaliserer eller indskrænker produktionen væsentligt.

De fleste af de afskedigede finder hurtigt et nyt job. Det gælder også de ufaglærte. Men de ufaglærte har større risiko end andre for at blive hængende i ledighed. Jo længere uddannelse man har, desto større er sandsynligheden for, at man hurtigt kan få et nyt job til en god løn.

Dynamikken på det danske arbejdsmarked gælder for alle grupper. Selv om de ufaglærte er i særlig risiko for

at komme under pres, så skal alle andre – elektrikerne, slagterne, folkeskolelærerne, ingeniørerne osv. – også være parate til at omstille sig. Til at skifte job – måske til en anden branche. Til at vedligeholde og forbedre kompetencer.

Hvis vi ikke sikrer, at flere får en uddannelse, og at de ufaglærte får forbedret deres kompetencer – og hvis vi ikke gør det hurtigt nok – risikerer vi et mere opdelt arbejdsmarked: På den ene side den veluddannede elite, som vil have gode jobmuligheder og få en god løn. På den anden side de ufaglærte, som enten kan få svært ved at finde job eller risikerer at få lavere lønstigninger end andre grupper. Og i midten den store del af danskerne, som ikke i samme grad som de ufaglærte er

under pres, men som alligevel skal være rustet til at tage del i omstillingen på arbejdsmarkedet. En sådan opsplnitning af arbejdsmarkedet skal vi undgå.

Historisk set har vi kunnet få udbud og efterspørgsel efter forskellige typer af arbejdskraft til at passe sammen. Det har vi blandt andet kunnet, fordi uddannelsesniveauet har været stigende, og vi har været gode til at efteruddanne os. Derfor har vi kunnet bevare et samfund uden store eller stigende lønforskelle og med en relativt lav ledighed.

Det er en udfordring at fastholde det mønster fremover – især fordi uddannelsesniveauet stagnerer. Og hvis vi

ikke får håndteret den udfordring rigtigt, risikerer vi voksende skel i vores samfund.

Vi skal forblive et helt og trygt samfund, og vi skal sikre, at vi som samfund får størst mulig gavn af gevinsterne fra globaliseringen. Det kræver, at alle grupper kan klare udfordringerne fra den stærkere konkurrence. Alle skal have gode kompetencer og være parate til at omstille sig. Vi kan ikke forudse, hvad fremtidens job vil være. Derfor er det evnen og lysten til omstilling og udvikling i sig selv, der er afgørende.

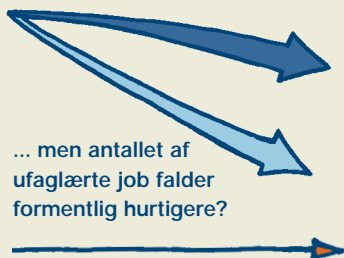
Risiko for at Danmark bliver overhalet

En anden stor udfordring vil være at sikre, at vi fortsat er blandt de rigeste lande i verden. Vi skaber værdi ved at

RISIKO FOR UBALANCE PÅ ARBEJDSMARKEDET?

Ufaglærte:
Højere ledighed og lavere løn?

Antallet af ufaglærte falder ...

... men antallet af ufaglærte job falder formentlig hurtigere?

I dag Om 20 år

Højtuddannede:
Lavere ledighed og højere løn?

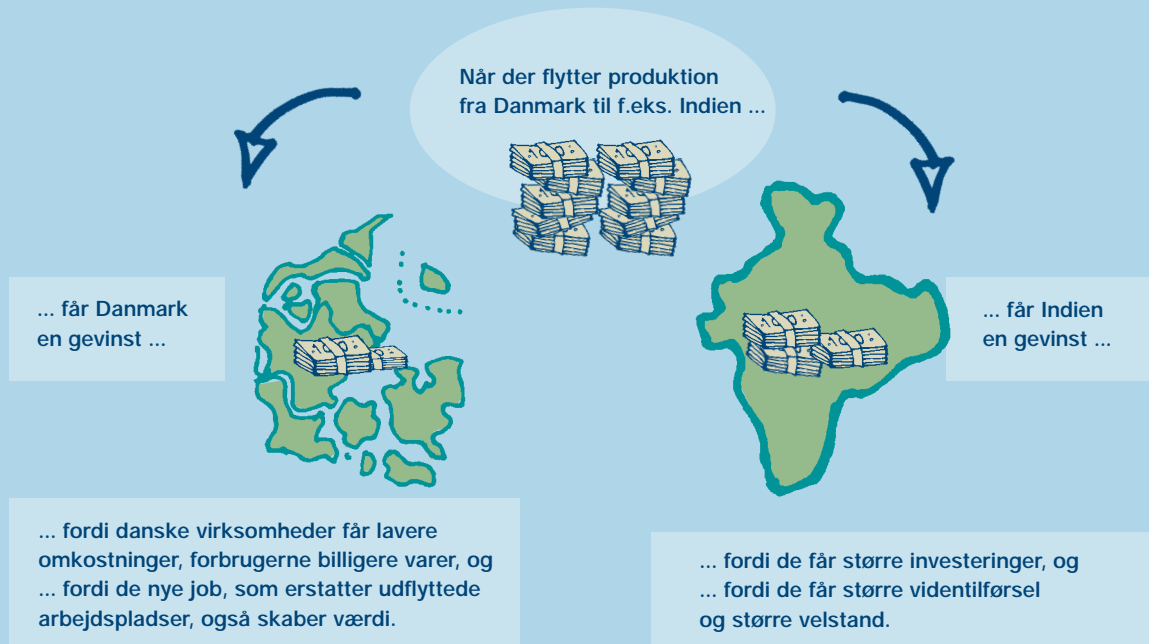
Antallet af job til højtuddannede stiger hurtigt ...

... men kan antallet af højtuddannede følge med?

I dag Om 20 år

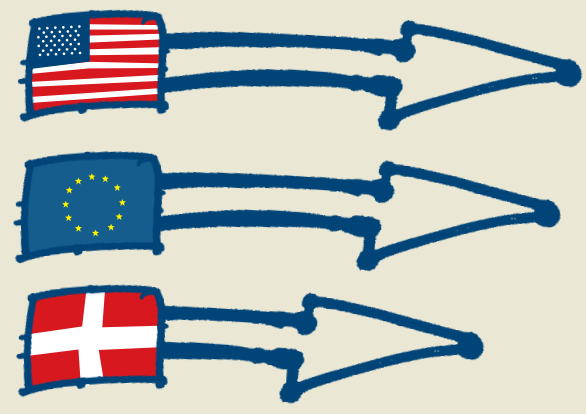
UDFLYTNING AF ARBEJDSPLADSER GIVER GEVINSTER UDE OG HJEMME ...

VORES VELSTAND ER STEGET MERE END FINNERNES ...
(Årlig stigning i pct.)

PRODUKTIVITETEN ER SIDEN 1995 VOKSET LANGSOMMERE I DANMARK ...

producere varer og serviceydelser, som forbrugerne – i Danmark og i andre lande – vil betale for. Jo mere forbrugerne værdsætter de varer og tjenesteydelser, vi producerer, desto mere vil de betale for dem – og desto mere værdi skaber vi.

Når Danmark i dag er et rigt land, skyldes det, at vi har været dygtige til at skabe større og større værdi for hver time, vi har arbejdet. Vi har haft en høj produktivitet. Og vi har samtidig været gode til at omsætte idéer og viden til produkter og ydelser, som har kunnet sælges til høje priser i udlandet.

I de sidste 10 år har vi i Danmark oplevet en større vækst i den samlede købekraft – og dermed velstand – end f.eks. Finland. Det er sket, selv om produktiviteten i finske virksomheder er steget mere end i de danske.

Det skyldes, at priserne på danske eksportvarer er steget, samtidig med at priserne på de varer, vi importerer, er faldet. Det omvendte har gjort sig gældende i Finland.

Hvis vi skal fastholde vores position som et af de rigeste lande i verden, skal vi fastholde bredden i vores erhvervsliv og vores gode evne til at få bedre priser for vores eksport, end vi betaler for vores import. Men vi skal samtidig blive bedre til at øge produktiviteten. I de sidste 15 år har vi ikke været lige så dygtige til at øge vores produktivitet som andre lande. Produktiviteten i Danmark er steget langsommere end i EU-landene og USA.

Vi skal derfor blive endnu bedre til at konkurrere på kompetencer – på viden og idérigdom – og på omstillingsevne. Vi skal sikre velstandsudviklingen ved at ud-

vikle, producere og markedsføre varer og ydelser med et stort indhold af viden og af en høj kvalitet, så mange vil betale en højere pris for dem. Virksomhederne skal være innovative og bedre til at skabe og anvende ny viden.

Det stiller krav om et højt uddannelsesniveau og et højt niveau for forskning. Og om at den viden, der skabes i forskningen – både i Danmark og i udlandet – hurtigt og effektivt spredes til virksomhederne og dermed kan omsættes i produkter og ydelser, som skaber værdi.

Når vi i stigende grad skal konkurrere på viden, skal vi også være i stand til både at fastholde vores egne talenter og tiltrække gode hoveder fra hele verden. For viden flytter derhen i verden, hvor det bedst kan betale sig. Multinationale selskaber lægger deres udviklingsafdelinger, hvor de bedste videnmiljøer findes. Og førende

forskere og dygtige studerende vælger de bedste universiteter. Det skal være attraktivt at leve, bo og arbejde i Danmark.

Når vi skal være helt i front i den globale konkurrence om viden, kræver det, at vi selv har noget at tilbyde. At vi er attraktive. At vi har stærke videnmiljøer, mange gode forskere, og at vi har høj international kvalitet i vores uddannelser. At vi er gode til at udnytte vores viden og nye ideer. Og at vi har et globalt udsyn.

Vi skal udnytte vores styrker og rette op på vores svagheder

Globaliseringen og den teknologiske udvikling giver os store muligheder og store udfordringer. Vi kan ikke – og vi skal ikke – konkurrere på lønnen alene. Vi skal heller

ikke opstille kunstige barrierer, som blot vil afskære os selv fra de muligheder, som globaliseringen giver. Det vil kun gøre os fattigere. Vi kan – og vi skal – konkurrere på viden og dygtighed. Når de andre bliver billigere, skal vi blive bedre. Bedre til at producere på en smartere måde. Eller bedre til at finde på helt nye ting at producere. Så vi kan skabe gode, vellønnede job i Danmark.

Danmark har historisk vist, at vi har evnen til at forny os og omstille vores samfund til ændrede vilkår. Det er en styrke. Men der er vigtige områder, hvor vi i dag viser svaghedstegn. Det er tegn på, at fundamentet for vores høje omstillingsevne er ved at svækkes.

I dag sakker vi bagefter på uddannelsesområdet i forhold til de andre lande. Vi har behov for at styrke eliten

og løfte bredden – fra folkeskoler til universiteter. Vi skal forske mere, og vi skal have endnu mere ud af vores investeringer i ny viden. Nye forskningsresultater og forretningsidéer skal i højere grad omsættes til nye produkter og ydelser. Vi skal blive bedre til at frembringe nye virksomheder, der kan skabe grundlag for vækst og nye arbejdspladser i Danmark. Og vi skal være gode til at tænke kreativt og forny os.

For at styrke Danmark har regeringen allerede formuleret en række klare mål.

Vi skal ruste Danmark til udfordringerne fra globaliseringen og udviklingen i teknologi og viden ved at udnytte vores styrker og rette op på vores svagheder. 🌐

REGERINGENS MÅL

Danmark som førende vidensamfund: Vi sætter det mål, at det offentlige og de private virksomheder tilsammen øger indsatsen inden for forskning og udvikling, så Danmark i 2010 når op på et beløb over 3 pct. af bruttonationalproduktet, heraf 1 pct. offentlig forskning.

Danmark som førende iværksættersamfund: Vi sætter det mål, at Danmark i 2015 er blandt de samfund i verden, hvor der nystartes flest vækstvirksomheder.

Uddannelser i verdensklasse: Vi sætter det mål, at eleverne i folkeskolen bliver blandt verdens bedste til læsning, matematik og naturfag. At alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse – og mindst 85 pct. i 2010 og 95 pct. i 2015. Og at mindst 45 pct. gennemfører en videregående uddannelse i 2010 og 50 pct. i 2015.

Et innovativt samfund: Vi sætter det mål, at Danmark er verdens mest konkurrencedygtige samfund i 2015.

VI SKAL UDNYTTE VORES STYRKER OG RETTE OP PÅ VORES SVAGHEDER

Styrker

- Vi har en sund økonomi
- Vi har et velfungerende arbejdsmarked
- Vi har en god infrastruktur og en veludbygget offentlig sektor
- Vi har en bredt funderet erhvervsstruktur

MEN ...

Svagheder

- Vi sakker bagud i uddannelseskapløbet
- Vi forsker ikke nok og får ikke nok ud af vores viden
- Vi skaber ikke nok vækstvirksomheder
- Vi har ikke tilstrækkeligt fokus på fornyelse i hele samfundet

Vi er ikke længere blandt de bedst uddannede i verden

De danske uddannelser har en række kvaliteter, men også nogle væsentlige svagheder. Vores uddannelser er ikke længere i verdensklasse.

Svaghederne på de forskellige trin i uddannelsessystemet betyder, at danskerne sækker bagud i forhold til andre lande.

Tidligere var vi blandt de højest uddannede i verden. Befolkningen som helhed er derfor stadig godt placeret i internationale uddannelsessammenligninger. Midaldrende danskere har typisk lige så lang uddannelse som de jævnaldrende i de lande, vi normalt

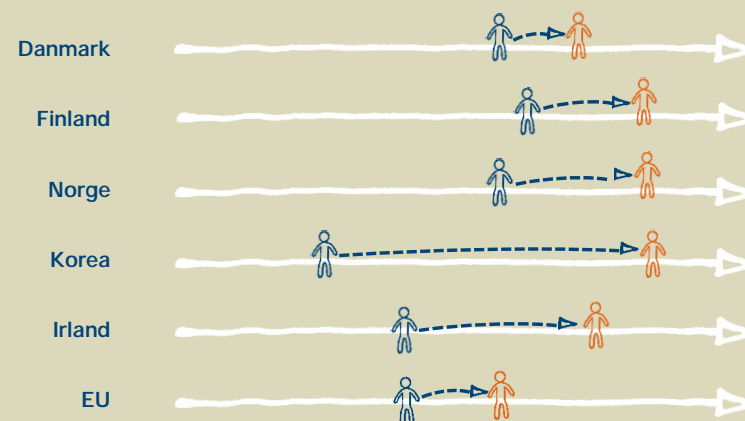
sammenligner os med, og væsentlig længere end tidligere generationer. Deres børn – de unge i dag – er til gengæld sattet bagud, og andelen af unge danskere med en videregående uddannelse er lavere end i de andre lande. Det skyldes både, at for få danske unge tager en videregående uddannelse, men også at de gør deres uddannelse færdig senere end i andre lande.

Vores grundlæggende faglige færdigheder er ikke gode nok

De grundlæggende faglige færdigheder for dem, der går ud af folkeskolen, er på flere områder ikke gode nok og slet ikke på niveau med de bedste i andre lande. Alt

for mange børn lærer ikke at læse godt nok, vi klarer os dårligt i naturfag og ikke godt nok i matematik. En stor del af vores unge forlader folkeskolen med så utilstrækkelige kundskaber i læsning, at de har svært ved at leve op til kravene videre i ungdomsuddannelserne og i de videregående uddannelser. Det gælder ikke mindst blandt indvandrere og deres efterkommere. Folkeskolen er også dårlig til at understøtte en høj social mobilitet. Sammenlignet med andre lande har forældrenes uddannelsesbaggrund stor betydning for, hvordan børnene klarer sig i skolen.

UDDANNELSESKAPLØBET – DE UNGE DANSKERE HAR IKKE FASTHOLDT DE ÆLDRE GENERATIONERS UDDANNELSESMÆSSIGE FORSPRING ...

Ingen har en videregående uddannelse

Halvdelen har en videregående uddannelse

For mange tager ikke en uddannelse, og de, der gør, er for lang tid om det

En alt for stor del af vores unge 20-24-årige – ca. hver ottende – har kun folkeskolen som ballast og er ikke under uddannelse. Det er væsentligt flere end i Storbritannien, Finland og Sverige. Disse unge har den største risiko for at komme under pres fra globaliseringen. Og jo flere de er, jo mere udsatte er de.

Danske unge bruger for lang tid på deres uddannelse. Den typiske alder ved afslutning af uddannelsen er blandt de højeste i verden. Det er ikke realistisk – og formentlig heller ikke hensigtsmæssigt – at stille efter, at alle går den lige vej gennem uddannelsessystemet. Nogle unge har brug for mere tid end andre – der skal

være plads til at vælge om og tage velbegrundede pauser. Men det er et problem, at vi er så længe om at blive færdige. I gennemsnit er vi 2½ år længere om at gennemføre vores uddannelse, end vi kunne have været, hvis vi var gået den lige vej gennem uddannelsessystemet. Det mindsker arbejdsstyrken og antallet af højtuddannede og øger andelen af kortuddannede. Det medfører, at vi får for lidt ud af vores investeringer i uddannelse, og det trækker vores velstand ned.

Årsagerne er mange

Danmark er det land i verden, der investerer mest i uddannelse. Og på hvert enkelt uddannelsesniveau – folkeskole, ungdomsuddannelse eller videregående uddannelse – er de danske uddannelser blandt de

dyreste i verden. Derfor burde vores uddannelser også være blandt de bedste i verden.

Svaghederne i vores uddannelsessystem har formentlig mange årsager.

Næsten alle danske børn er i en pasningsordning. Alligevel bruger vi ikke systematisk den mulighed for at understøtte børnenes samlede læringsforløb.

Folkeskolen udvikler glade, selvsikre og samarbejdsorienterede unge, men folkeskolen har for lidt fokus på de faglige færdigheder. Og der har i mange år ikke været tradition for systematisk evaluering af eleverne. Der har manglet fokus på effektiv og professionel ledelse. Mange

lærere underviser i fag, som de ikke er uddannet til at undervise i, og den faglige specialisering – i forhold til små og store elever – er begrænset. Spørgsmålet er, om manglende disciplin hos eleverne på nogle skoler forstyrrer undervisningen. Og spørgsmålet er, om alle forældre fuldt ud løfter deres ansvar for, at børnene er udhvilede og parate til skoledagen og får læst deres lektier.

Talenterne plejes ikke godt nok – de 25 procent bedste danske elever ligger, når det gælder læsning, under de tilsvarende i f.eks. Finland og Canada. Omvendt er vi heller ikke gode nok til at støtte de svageste elever og sikre, at alle har forudsætningerne for at uddanne sig videre. 16 procent af de danske elever er så dårlige til

at læse, at det svækker deres mulighed for at gennemføre en ungdomsuddannelse. Dårlige læseevner er også en barriere senere i livet – både i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet.

På ungdomsuddannelserne har vi mange forskellige tilbud, men måske bliver de mange tilbud til en jungle, hvor mange farer vild? Langt de fleste – 94 procent af en årgang – starter i en ungdomsuddannelse efter folkeskolen, men alt for mange – hver sjette – gennemfører aldrig.

Særligt på de erhvervsrettede ungdomsuddannelser er frafaldet stort. Og blandt dem, der gennemfører, er der ikke ret mange, der efterfølgende fortsætter på en videregående uddannelse. Årsagerne kan være mange.

Uddannelserne er måske ikke tilstrækkeligt fokuseret på hverken talenterne eller de svage elever. Mangel på praktikpladser er også et vedvarende problem, som på trods af mange års indsats og diskussion endnu ikke er løst. Spørgsmålet er også, om vi er gode nok til at omstille erhvervsuddannelserne til arbejdsmarkedets nye behov.

De gymnasiale uddannelser forbereder ikke de unge godt nok til en videregående uddannelse og giver ikke de unge tilstrækkelig lyst til og mod på at fortsætte – og særligt fortsætte direkte – på en videregående uddannelse.

DET DANSKE UDDANNELSESSYSTEM ER IKKE LÆNGERE I VERDENSKLASSE...

- De danske 45-54-årige ligger i top-5 i verden målt ved andelen med en videregående uddannelse, mens de 25-34-årige er nede på en 14. plads. Tilbagegangen skyldes primært en mere beskeden stigning i uddannelsesniveaet i Danmark end i andre lande, men også at danske unge færdiggør deres uddannelse senere. En grov korrektion herfor bringer Danmark op på en 13. plads.
- Hvis de unges nuværende valg i uddannelsessystemet ikke ændrer sig fremover, vil ca. 44 pct. af de 15-årige i 2003 få en videregående uddannelse. Uddannelsesniveaet i andre lande vil formentlig også stige.
- Hver fjerde af de 15-årige i 2003 forventes aldrig at

gennemføre en erhvervskompetencegivende uddannelse.

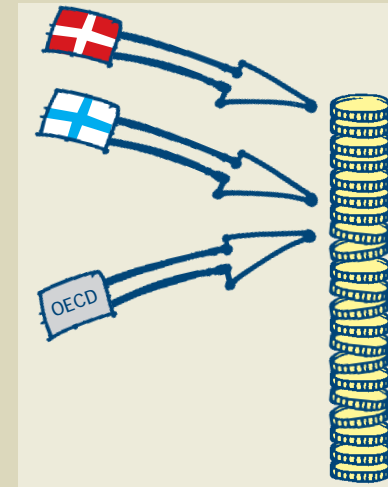
- Sammenlignet med ca. 30 OECD-lande i Pisa-undersøgelsen 2003 opnåede danske 15-årige en 12. plads i matematik, en 16. plads i læsning og kom fjerdesidst i naturfag – kun foran Mexico, Portugal og Tyrkiet.
- I 2001 var Danmark det land i verden, der investerede mest i uddannelse. I alt investerede Danmark 8,8 pct. af BNP fordelt på 1,7 pct. til uddannelsesstøtte og 7,1 pct. i udgifter til uddannelsesinstitutionerne.
- Den danske folkeskole er en af verdens dyreste. De danske videregående uddannelser (korte, mellem-lange og lange) er set under ét fjerdedyrest i verden, målt på udgifter pr. elev pr. år, og endnu dyrere, hvis uddannelsesstøtte (SU) indregnes. De tre dyreste er USA, Canada og Korea.

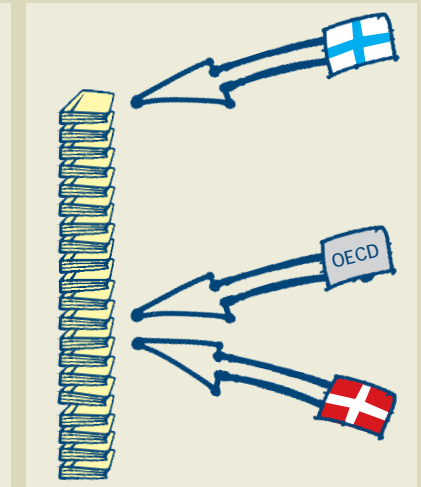

RESULTATERNE STÅR IKKE MÅL MED UDGIFTERNE ...

Udgifter pr. elev
i folkeskolen

Elevernes resultater i læsning, matematik
og naturfag i folkeskolen (gennemsnit)

Skala fra 460 til 550 PISA-point, hvor alle
OECD-lande – undtagen Mexico – ligger.

Danske unge starter sent på de videregående uddannelser, og frafaldet er for stort. På de korte og mellem-lange uddannelser er frafaldet 25-30 procent – på nogle af de lange videregående uddannelser er frafaldet endnu større.

På universitetsuddannelserne er vores unge for lang tid om at blive færdige. En del af forklaringen er, at mange af de studerende ikke er parate til at tage vare på deres egen uddannelse eller ikke har de fornødne faglige forudsætninger. Men det skyldes også manglende ledelsesmæssigt fokus på at reducere frafaldet og de lange studietidsforlængelser. Og spørgsmålet er, om undervisningen er god nok, og om undervisningsopgaven får tilstrækkelig høj prioritet.

Især mange af de humanistiske universitetsuddannelser har ikke nok sigte på erhvervslivets behov. Det medvirker til, at arbejdsløsheden er forholdsvis høj og nok højere, end den ellers kunne være. Samtidig er der få, der vælger en naturvidenskabelig eller teknisk uddannelse. Alle universitetsuddannelser skal have en langt mere tydelig erhvervsprofil. Og vi skal blive bedre til at bruge ny viden og nye forskningsresultater på de korte og mellemlange videregående uddannelser.

Globaliseringen stiller også stigende krav til vores evner til at begå os internationalt. På alle uddannelsesniveauer skal det sikres, at vores unge har faglige kompetencer og har et globalt udsyn. Det stiller øgede krav til vores uddannelsesinstitutioner. De skal i højere grad blive i

stand til at deltage i den globale konkurrence om at udvikle de bedste uddannelses- og forskningsmiljøer, indgå i internationalt samarbejde og tiltrække kvalificerede undervisere og studerende fra hele verden.

Resultaterne i uddannelsessystemet skal stå mål med udgifterne, og vi må overveje, hvordan vi får langt mere ud af de penge, vi investerer i uddannelse.

Udviklingen skal vendes

Danmark skal have uddannelser i verdensklasse. Flere skal uddannes til at kunne mere. Det er en stor udfordring, som vil kræve nytænkning. Men det skal lykkes. Alle skal løftes, både talenterne og bredden. Og det kan lade sig gøre at forbedre uddannelserne.

FLERE SKAL HAVE EN UDDANNELSE ...

I DAG: ANTAL ELEVER I EN
KLASSE MED 24, DER VIL FÅ ...

... en
videregående
uddannelse: 10

... en
ungdoms-
uddannelse: 10

... alene
folkeskolen: 4

MÅL 2015: ANTAL ELEVER I EN
KLASSE MED 24, DER VIL FÅ ...

... en
videregående
uddannelse: 12

... en
ungdoms-
uddannelse: 11

... alene
folkeskolen: 1

Selv om problemerne er mange, er der også noget at bygge videre på. Uddannelsessystemet er økonomisk stærkt. Den danske folkeskoles elever er internationalt blandt de allermest positive over for samarbejde, og de sociale relationer i skolen sikrer en høj grad af fællesskab. Eleverne er gode til at anvende IT og klarer sig pænt i problemløsning. Lærerne er engagerede og forandringsparate. Erhvervsuddannelserne har sikret faglærte høj beskæftigelse og medvirket til høj mobilitet – blandt andet fordi arbejdsmarkedets parter tager ansvar for at sikre nationalt anerkendte og brugbare kompetencer. Det er resultater, som vi skal være glade for, og som vi skal fastholde. Men for at få uddannelser i verdensklasse er der brug for at styrke kvaliteten og se på, om vi udnytter vores ressourcer godt nok.

DE CENTRALE SPØRGSMÅL ...

- Hvordan sikrer vi, at danske børn – både talenterne, bredden og de svage – bliver bedre til grundlæggende færdigheder som bl.a. dansk, matematik og naturfag?
- Hvordan forbedrer vi læreruddannelsen?
- Hvordan får vi en bedre og stærkere ledelse i folkeskolen?
- Hvordan sikrer vi, at forældrene løfter deres ansvar for børnenes adfærd og indsats i folkeskolen?
- Hvordan tilbyder vi flere børn læring i daginstitutionerne?
- Hvordan øger vi antallet af unge med en ungdomsuddannelse og en videregående uddannelse?
- Hvordan sikrer vi, at de unge vælger rigtigt, så de får færre studieskift?
- Hvordan nedbringer vi det store frafald på vores ungdomsuddannelser og på de videregående uddannelser?
- Er tilskyndelsen til at uddanne sig god nok?
- Hvordan kan vi få de unge til at blive tidligere færdige med deres uddannelse?
- Hvordan øger vi interessen for naturvidenskab og teknik?
- Hvordan sikrer vi, at de unge under deres uddannelse får færdigheder til at begå sig internationalt?

Vi skal forske mere og have mere ud af vores viden

Selv om Danmark ligger pænt højt i forhold til andre lande, skal vi forske endnu mere. Det gælder både den offentlige og den private forskning.

Forskningens erhvervmæssige perspektiv skal styrkes

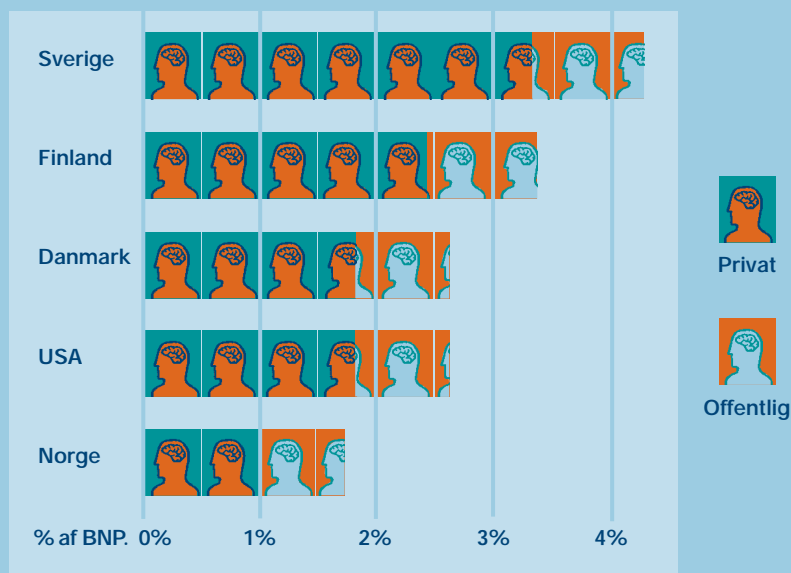
Danmark uddanner færre ph.d'er pr. indbygger end lande som Finland og Sverige. Det er især på de tekniske og naturvidenskabelige områder, at Danmark halter bagefter. Og for de private virksomheders forskningsindsats er netop teknisk og naturvidenskabelig forskning vigtig. På disse områder uddanner Finland og Sverige

to til tre gange så mange ph.d'er, og vi er gennem de senere år kommet endnu mere bagud. Vi skal derfor blive bedre til at pleje vores talenter.

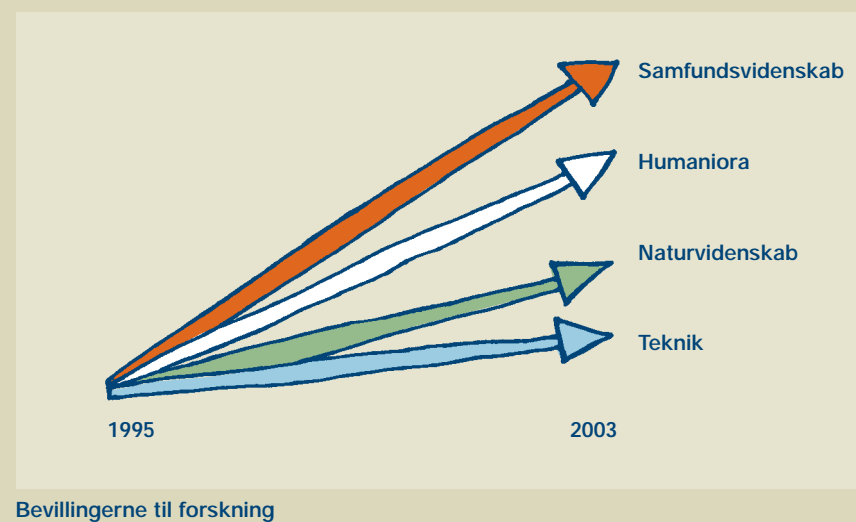
Vi har gennem en årrække i praksis nedprioriteret forskningsområder, som har et mere erhvervmæssigt perspektiv. Teknik og naturvidenskab er blandt de forskningsområder, der har betydelige potentialer i erhvervslivet. Men de offentlige bevillinger til disse forskningsområder er de senere år steget betydeligt mindre end forskningsbevillingerne til humaniora og samfundsvidenskab. Forskningsbevillingerne til sund-

hedsvidenskab og jordbrugs- og veterinærvidenskab er også steget mindre end bevillingerne til humaniora og samfundsvidenskab.

VI INVESTERER MINDRE I FORSKNING END SVERIGE OG FINLAND ...

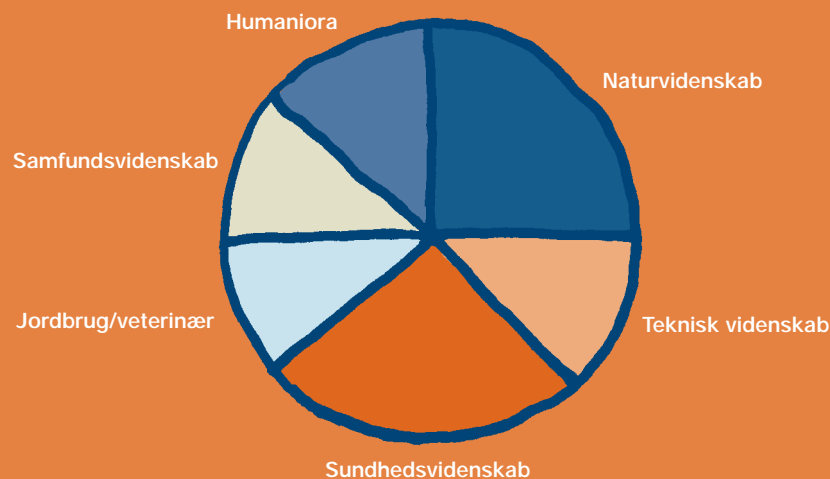

FORSKNING I NATURVIDENSKAB OG TEKNIK ER BLEVET NEDPRIORITERET ...

DE OFFENTLIGE FORSKNINGSMIDLERS FORDELING I 2003 ...

DER ER MINDRE KONKURRENCE OM DE OFFENTLIGE FORSKNINGSKRONER I DANMARK ...

Andel af hver offentlig forskningskrone tildelt i konkurrence

Når vi skal have mest forskning for pengene og forskning af høj kvalitet, skal vi ikke alene blive bedre til at prioritere forskningsmidlerne, men også skærpe konkurrencen om midlerne – ikke mindst via krav om kvalitet. I Danmark er det kun hver tredje offentlige forskningskrone, der tildeles i konkurrence mellem forskere og forskningsinstitutioner. I et land som Finland er det omkring hver anden forskningskrone.

Vi er for dårlige til at sprede viden

Vi er heller ikke gode nok til hurtigt og effektivt at omsætte ny viden til nye produkter og serviceydelser. Samarbejdet mellem virksomheder og videninstitutioner som f.eks. universiteterne og sektorforskningsinstitutionerne er ikke godt nok. Det er et område, hvor Danmark er

kommet sent i gang i forhold til andre lande. Kun tre procent af de danske virksomheder har et meget tæt samspil med forskningsinstitutionerne. Samtidig får Danmark alt for få licensaftaler med erhvervslivet ud af den offentlige forskning i forhold til andre lande. Det er eksempler på, at der i dag overføres for få idéer mellem danske videninstitutioner og erhvervslivet.

Ansættelsen af højtuddannede kandidater og ph.d.er i erhvervslivet er formodentlig den vigtigste kilde til at sprede den viden, som skabes i forskningen, ud i samfundet og virksomhederne – også de små og mellemstore virksomheder og de offentlige institutioner. I Danmark er andelen af arbejdsstyrken, der er højtuddannet inden for de tekniske fag, vigende i forhold til de lande,

vi normalt sammenligner os med. Det svækker dansk erhvervslivs muligheder for at anvende nye forskningsresultater til innovation. Desuden er det for sjældent, at danske forskere bevæger sig mellem ansættelse i offentlige og private forskningsmiljøer. Her skal vi styrke tilskyndelsen for den enkelte forsker til at krydse grænsen.

Vi skal turde støtte eliten og udnytte vores styrker

Som lille land skal vi undgå at sprede indsatsen over for mange små forskningsmiljøer og institutioner. Efter international målestok er vores videninstitutioner hver for sig meget små. Udfordringen består i at sikre større faglig koncentration og samarbejde mellem institutionerne. En udfordring, der også gælder internationalt, hvor vi skal

blive bedre til at deltage aktivt i internationale forskningsprojekter og samarbejder – såvel i Europa, som i USA og i Asien. Danmark producerer kun omkring en procent af verdens samlede forskning. Vi kan umuligt selv producere al den viden, vi har behov for. Vi skal derfor have stærke danske forskningsmiljøer for at hjemtage viden fra udlandet.

Vi skal turde støtte op om de bedste miljøer og fremme eliten inden for forskning og uddannelse. Kun på den måde kan vi for alvor skabe videnmiljøer i verdensklasse. Og kun på den måde kan vi tiltrække og fastholde de mest talentfulde udenlandske forskere og studerende samt internationale virksomheders udviklingsafdelinger.

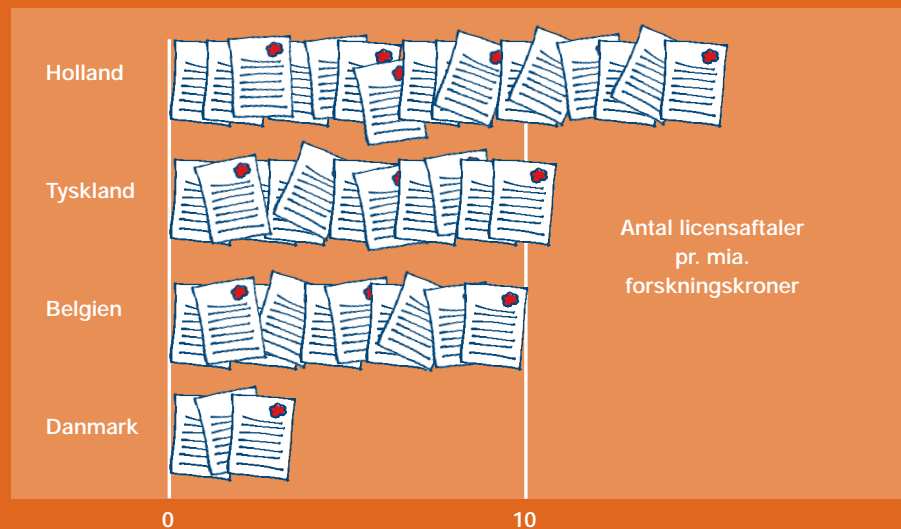
Det er afgørende for, at vi får overført ny viden af højeste kvalitet fra udlandet.

Vi skal ikke kun tænke i højteknologi, men også skabe de rette rammer for innovation i mere bred forstand. Der er forskel på at producere højteknologisk udstyr og designe tøj. Begge produkter kræver imidlertid konstant tilførsel af ny viden og kreativitet, hvis vi skal være med i front i den globale konkurrence. Vi skal blive bedre til at kombinere de styrker, vi har, inden for viden, kreativitet og godt købmandsskab.

Danmark skal rustes bedre som vidensamfund

På en række områder kan vi gøre det bedre, men Dan-

OFFENTLIG FORSKNING FØRER TIL FÅ LICENSFTALER MED ERHVERVSLIVET ...

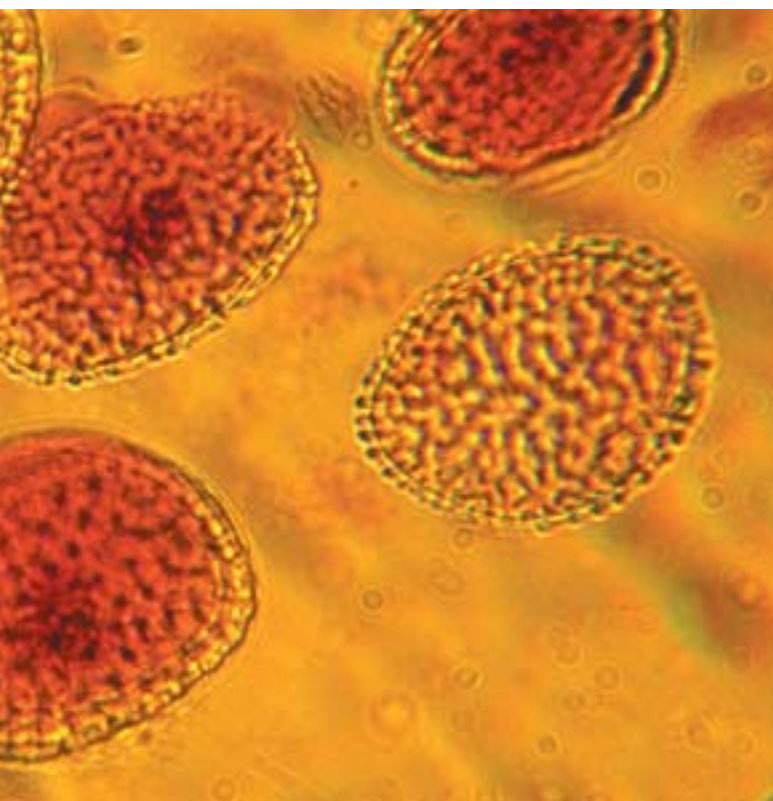

Vi skal forske mere og have mere ud af vores viden ...

- Med fem færdiguddannede naturvidenskabelige og teknisk-videnskabelige ph.d'er pr. 10.000 indbyggere i alderen 25-34 år placerer Danmark sig væsentligt lavere end lande som Sverige, Finland og Tyskland, der uddanner 8-14.
- De offentlige forskningsbevillinger til de naturvidenskabelige og tekniske områder er i de senere år steget under halvt så meget som bevillingerne til de samfundsvidenskabelige og humanistiske områder.
- Kun tre pct. af de danske virksomheder har et meget tæt samspil med videninstitutioner som f.eks. universiteterne.
- Lande som Sverige og Finland udtager mere end dobbelt så mange højteknologiske patenter pr. indbygger som Danmark. Finland udtager 51 højteknologiske patenter pr. mio. indbyggere og Sverige 38, mens Danmark kun udtager 16.
- Ifølge OECD har Danmark spredt forskningsindsatsen over for mange små enheder. Lande som Tyskland og Holland har henholdsvis to og tre gange så mange indbyggere pr. universitet.

mark har et godt udgangspunkt. Vi har mange dygtige forskere i Danmark, der på udvalgte områder producerer forskning i verdensklasse. Selv om vi er et lille land, ligger Danmark i top 20 over verdens mest forskningsproducerende lande, og danske forskere er blandt de flittigst citerede i verden.

For at Danmark fremover kan være et førende videnssamfund og stå stærkt i den globale konkurrence om viden, må vi imidlertid overveje, hvordan vi kan ruste os bedre. 🌐

DE CENTRALE SPØRGSMÅL ...

- Hvordan skaber vi det bedste grundlag for vækst i den private forskning og udvikling?
- Hvordan prioriterer vi vores forskning og innovation, så vi fremmer udviklingen af områder med erhvervmæssige perspektiver?
- Hvordan udbygger vi et bedre samarbejde mellem virksomheder og videninstitutioner?
- Hvordan fremmer vi vidensspredning via en øget ansættelse af højtuddannede i erhvervslivet?
- Hvordan organiserer vi forskningen bedst muligt, så vi ikke som et lille land spreder indsatsen på for mange små enheder?
- Hvordan fremmer vi eliten inden for forskning og uddannelse samtidig med, at vi løfter bredden?
- Er det et problem, at vi har mange universiteter i Danmark?
- Hvordan øger vi det internationale forsknings-samarbejde?
- Hvordan sikrer vi vidensspredning samtidig med beskyttelse af kommercielle og intellektuelle rettigheder?

Vi skaber ikke nok vækstvirksomheder

I Danmark er vi ikke gode nok til at skabe nye vækstvirksomheder – virksomheder, der skaber nye arbejdspladser og høj omsætning. Set i forhold til en række andre lande har Danmark færre nye virksomheder, der kommer ind i et solidt vækstforløb.

Det er et problem. Gennem de nye virksomheder sker der en stadig afprøvning af idéer og nye måder at gøre tingene på. Nogle idéer må kasseres, mens andre danner grundlag for fremtidens arbejdspladser. Når der udvikles en ny, banebrydende teknologi, kan der f.eks. opstå et helt nyt marked. Men det kan i lige så høj grad dreje sig om butikken, der gør det hele lidt anderledes.

”Jysk” er et godt eksempel på en virksomhed, der opfandt sit eget koncept og udviklede sig til en international detailvirksomhed.

Iværksætteri i uddannelserne

Lysten til at starte egen virksomhed kan understøttes af vores uddannelser: Ved at udvikle selvstændighed og virkelyst og ved at sætte fokus på iværksætteri i uddannelserne – lige fra folkeskolen til universiteterne.

Viden om at starte og drive virksomhed er ofte vigtig for, om en virksomhed bliver en succes. Der skal findes leverandører, rejses kapital, man skal markedsføre sin idé

og få den solgt. Senere skal der mere fokus på ledelse, strategi og marketing. Det kræver mange forskellige kompetencer. På uddannelsesområdet er vi sandsynligvis ikke gode nok til at klæde potentielle iværksættere på til livet som selvstændig. Spørgsmålet er, om der er tilstrækkelig gode muligheder for at følge kurser i iværksætteri for de studerende i Danmark. Og får de unge igennem deres uddannelse den viden og de værktøjer, der skal til for at starte og drive en ny virksomhed med succes?

Kapital og kompetencer skal følges ad

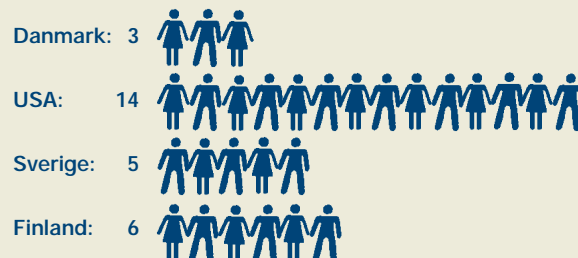
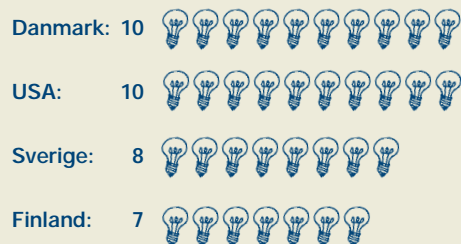
Både nye og eksisterende virksomheder har behov for

VI SKABER MANGE NYE
VIRKSOMHEDER ...

... MEN FÅ VÆKSTVIRKSOMHEDER

For hver 100 virksomheder starter der
så mange NYE VIRKSOMHEDER om året ...

For hver 100 unge virksomheder bliver der
skabt så mange VÆKSTVIRKSOMHEDER ...

■ Vækstvirksomheder øger deres omsætning
● eller ansatte med 60 pct. på to år.

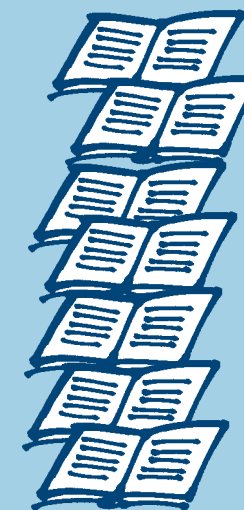
UNIVERSITETER MED FOKUS PÅ IVÆRKSÆTTERI ...

På de bedste danske
universiteter følger op
til 3% af de studerende
iværksætterfag ...

På de bedste amerikanske
universiteter er det op til 20%

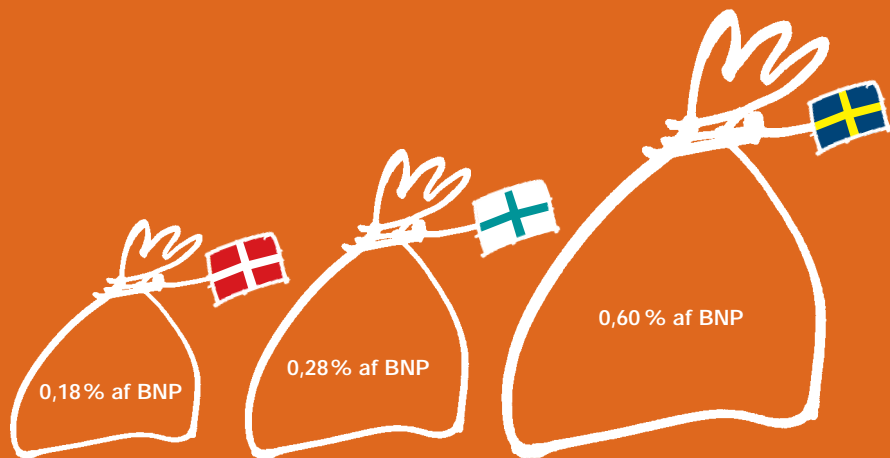

DANMARK

USA

VORES MARKED FOR RISIKOVILLIG KAPITAL ER KUN MIDDELSTORT INTERNATIONALT ...

FORHOLD MED BETYDNING FOR IVÆRKSÆTTERE ...

Der er mange forhold, som har betydning for, om det er attraktivt at starte og drive egen virksomhed. Og herunder om der bliver skabt flere vækstvirksomheder i Danmark. Nogle af de vigtige forhold er:

- Adgangen til risikovillig kapital: Det danske marked for risikovillig kapital ligger i mellemgruppen blandt de europæiske lande, og der er stadig et stykke op til de bedste lande som Storbritannien, Sverige og Holland.
- Tid det tager at starte en virksomhed: Det tager fire dage at starte virksomhed i Danmark. I USA, Canada og Korea tager det i gennemsnit 13 dage.
- Uddannelse: Kurser i iværksætteri på de videregående uddannelser er mindre udbredt i Danmark end i de bedste lande.

kapital og kompetencer for at vokse, udvikle nye produkter og omstille sig. Derfor spiller adgangen til risikovillig kapital en vigtig rolle. Det særlige ved risikovillig kapital er, at investor gennem aktivt ejerskab ofte bidrager med både kapital og kompetencer – f.eks. inden for markedsføring, ledelse eller produktudvikling. Risikovillig kapital er vigtig for nye virksomheder og særlig for de videntunge virksomheder, hvor risikoen er stor, og det kan tage lang tid at udvikle et salgsklart produkt.

I Danmark er markedet for risikovillig kapital vokset betydeligt i de senere år, men der er stadig et stykke op til de lande, der har de største markeder for risikovillig kapital. Der er mange investeringer i nystartede virksomheder i Danmark.

Men spørgsmålet er, om de enkelte investeringer er store nok til at modne virksomhederne og for alvor bringe dem op i stor skala. Det er et af de svage led i den danske kapitalkæde. Til gengæld har vi et relativt velfungerede marked for lånefinansiering. Det er en stor fordel for iværksættere.

Infrastruktur for iværksættere

En god infrastruktur for iværksættere kan være med til at bane vejen for, at flere nye idéer bliver omsat til levedygtige virksomheder. Det centrale er, at der eksisterer en bred vifte af rådgivere, investorer, videninstitutioner mv., der giver de forskellige typer af iværksættere let adgang til professionel rådgivning og sparring, der pas-

ser til deres situation og behov. Noget tyder på, at den danske infrastruktur for iværksættere ikke på alle områder er på højde med de bedste lande. Disse lande har et mere velfungerende samarbejde mellem f.eks. videninstitutioner, investorer og rådgivere om at udvikle og tilbyde effektiv og kvalificeret rådgivning til de forskellige typer af nystartede virksomheder.

Risikovillighed og iværksætterkultur

Danskernes risikovillighed og lyst til at starte egen virksomhed kan også afhænge af fremtidsudsigterne, hvis virksomheden ikke får succes. Ofte er det svært at overskue de personlige og økonomiske konsekvenser af at gå konkurs. Hvis det så samtidig er meget vanskeligt at

få gældssanering, betyder det, at kun få iværksættere starter ny virksomhed igen efter et mislykket forretningsprojekt. Lande som Holland og Storbritannien har i dag regler, der gør det muligt for konkursramte iværksættere at komme fri af gammel gæld relativt hurtigt. Og i Danmark er der netop vedtaget en ændring af lovgivningen, så det bliver lettere at genstarte. Det vil være et skridt i den rigtige retning.

Men spørgsmålet er også, hvordan vi i Danmark får fremmet en kultur, hvor det i højere grad anerkendes, at det at skabe noget nyt kræver, at man tør tage en chance. Og hvor frygten for en fiasko ikke overskygger viljen til at gå nye veje. Der skal være plads til at begå fejl eller gå konkurs.

Heldigvis har vi i Danmark et godt udgangspunkt for at skabe flere vækstvirksomheder. I de senere år er der skabt en stærkere iværksætterkultur. Hvert år startes der mange nye virksomheder i Danmark i forhold til mange andre lande. For hver 100 eksisterende virksomheder i Danmark kommer der hvert år 10 nye til. Det er to mere end i Finland og tre mere end i Sverige. Faktisk ligger vi toppen af Europa og på niveau med USA, hvis man ser på antallet af nye virksomheder.

Spørgsmålet er imidlertid, hvordan vi får flere nye vækstvirksomheder. Det er vigtigt, at vi har en dynamisk iværksætterkultur, hvor der hele tiden skabes nye virk-

somheder. Men vi har en særlig udfordring med at skabe de rette rammer for de nye talenter, der har store ambitioner og satser på vækst og arbejdspladser. 🌐

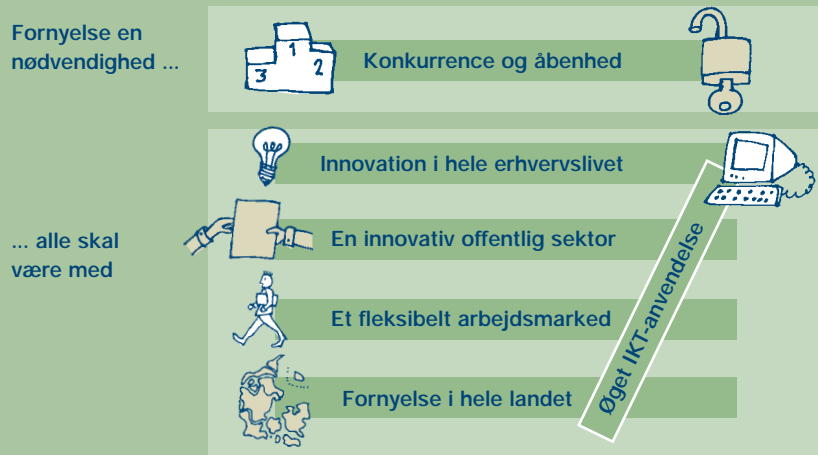

DE CENTRALE SPØRGSMÅL ...

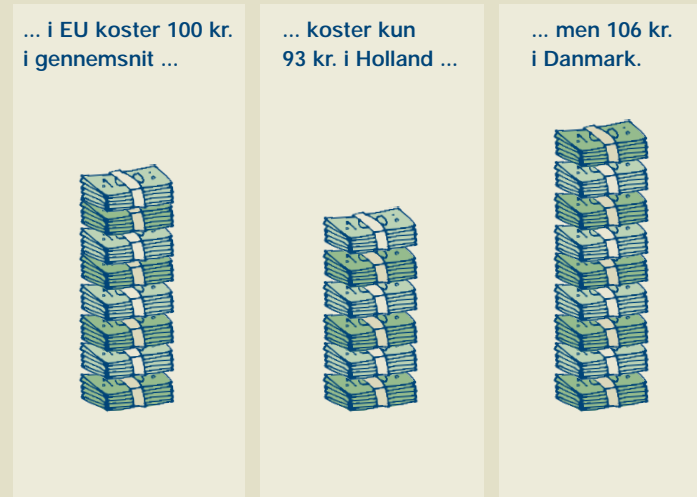
- Hvordan får vi skabt flere virksomheder, der kan skabe vækst og nye arbejdspladser?
- Hvordan sikrer vi, at de unge får lyst til at starte egen virksomhed og bliver bedre rustet til at få succes?
- Hvad skal der til for at skabe et større udbud af kurser i iværksætteri i uddannelserne?
- Hvordan udvikler vi markedet for risikovillig kapital i Danmark?
- Hvordan får vi en bedre og mere professionel rådgivning af nye virksomheder?
- Hvordan undgår vi, at frygten for fiasko lægger en dæmper på danskernes risikovillighed og lyst til at starte egen virksomhed?

HELE SAMFUNDET SKAL FORNY SIG ...

KONKURRENCEN I DANMARK ER IKKE I TOP. VARER DER ...

Savnes: Et innovativt løft i hele Danmark

I en verden, der konstant forandrer sig, er der én vej til at skabe tryghed: Fornylse. Det er gennem vores evne til hele tiden at forny os, at vi skal finde trygheden. For gennem fornyelse kan vi fastholde højtloønnede arbejdspladser i Danmark og skabe nye arbejdspladser som erstatning for dem, der forsvinder.

For at Danmark kan markere sig som et innovativt og dynamisk samfund, har vi imidlertid to store udfordringer. For det første har vi ikke et tilstrækkeligt effektivt konkurrencepres i alle dele af samfundsøkonomien. For det andet skal vi være bedre til at sikre, at fornyelsen sker i hele det danske samfund. Det er ikke tilstrækkeligt, at nogle få eksperter og virksomheder tænker i forskning.

Vi skal alle forny os – virksomheder, medarbejdere og det offentlige.

I en åben verden, hvor virksomhederne bevæger sig derhen, hvor der er det bedste vækstklime og de dygtigste medarbejdere, er det afgørende, at fornyelse og nytænkning præger hele det danske samfund. Og at nytænkningen foregår i hele landet.

Konkurrence og åbenhed

En skarp konkurrence i alle dele af økonomien er en forudsætning for fornyelse. Konkurrence sikrer, at virksomhederne hele tiden udvikler bedre eller billigere produk-

ter og ydelser. Ingen virksomhed kan lade stå til og hvile på gårsdagens succes.

I de fleste brancher er konkurrencen skarp. Men der er også en del brancher, hvor der ikke er tilstrækkelig med konkurrence.

Det svækker fornyelsespresset, og det betyder, at forbrugerne har færre varer at vælge imellem, og at de kommer til at betale højere priser, end de burde. Det er også en del af forklaringen på, at priserne i Danmark er højere end i en række lande, der ellers ligner os.

Manglen på konkurrence i en række brancher kan skyldes mange forskellige faktorer. Love og regler kan f.eks. bremse konkurrencen i visse dele af økonomien. Det kan f.eks. dreje sig om begrænsninger i adgangen til at udøve bestemte erhverv. Ofte kan der være meget gode grunde til at have stramme krav for at beskytte forbrugere, miljøet eller borgernes sundhed. Men spørgsmålet er, om vi på nogle områder kunne opnå det samme beskyttelsesniveau uden at hæmme konkurrencen.

Den offentlige sektor udgør en stor del af den danske økonomi, og i langt størstedelen af det offentlige er der ikke konkurrence, som automatisk tilskynder til øget effektivitet og kvalitet.

Den traditionelle opfattelse af Danmark som en meget åben økonomi holder ikke helt stik. Tager man hensyn til blandt andet Danmarks størrelse og geografiske placering, burde vi importere flere varer og købe mere service i udlandet, end vi gør i dag. Når det ikke sker, går vi glip af nogle af de fordele, der er ved at handle med udlandet. Det sunde konkurrencepres bliver mindre.

Samtidig er det vigtigt at tiltrække udenlandske investeringer, virksomheder og videnarbejdere til Danmark. Det er en vigtig vej til at få ny viden og skabe mere dynamik i erhvervslivet.

Vi skal have et globalt udsyn for at få det fulde udbytte af globaliseringens muligheder. Danske virksomheder

skal være blandt de førende til at udnytte mulighederne for global forretningsudvikling og få mest muligt ud af den internationale arbejdsdeling, når de tilrettelægger produktion og udvikling.

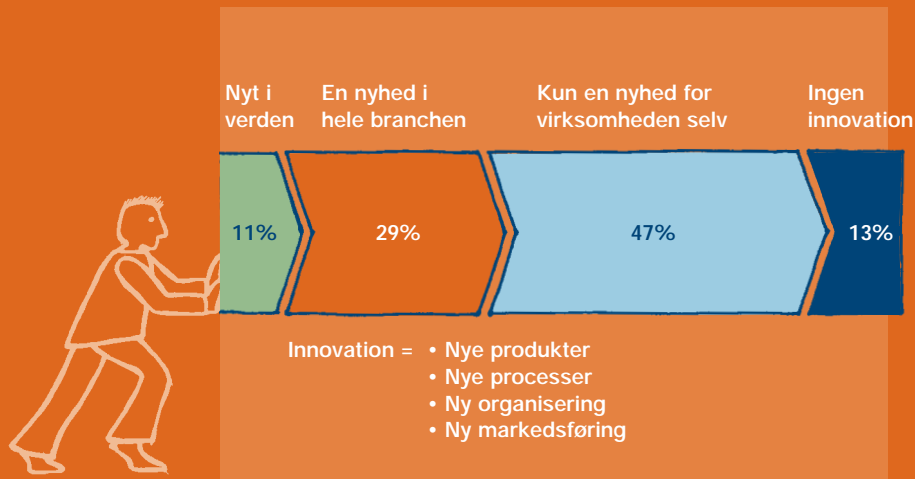
Innovation i hele erhvervslivet

Dansk erhvervsliv har længe haft fokus på de muligheder, der følger med globaliseringen. Mange danske virksomheder er gode til at "læse" kundernes behov og tænke i godt købmandskab. Denne evne er penge værd. Det betyder f.eks., at såvel amerikanere som nyrige kinesere betaler høje priser for deres B&O-anlæg. Og at hospitaler verden over bruger Coloplasts stomiposer.

VIRKSOMHEDERNES INNOVATIONER DE SIDSTE TRE ÅR ...

MANGE KILDER TIL INNOVATION ...

I erhvervslivet kan innovation populært beskrives som fornyelse, der kan ses positivt på virksomhedens bundlinje.

Evnen til at innovere kan bygge på en række forskellige elementer. For de private virksomheder er billedet følgende:

- 60 pct. af de innovative virksomheder peger på deres kunder som meget vigtige for deres egen evne til at innovere.
- 58 pct. peger på deres nuværende medarbejdere, mens 26 pct. peger på nye medarbejdere.
- 39 pct. peger på deres leverandører.
- 9 pct. peger på uddannelses- og forskningsinstitutioner.

Men det er langt fra alle danske virksomheder, der har et klart fokus på fornyelse og nytænkning. En del virksomheder er ikke innovative, eller også er nyskabelserne, de frembringer, kun nye for dem selv. I dag er det knap en tredjedel, der mener, at de skaber noget nyt i deres branche. Og kun godt hver tiende, der skaber noget nyt, som ikke er set før i verdenen. Spørgsmålet er, om virksomhederne i tilstrækkelig grad tager patenter, der beskytter deres innovationer på det globale marked.

Kort sagt: Flere virksomheder skal blive mere innovative med fokus på, hvad der har værdi for kunderne. Det kan ske på mange måder. Det handler både om at udvikle nye produkter og ydelser, om organisering af arbejdet, salg, marketing, medarbejderudvikling, strategi og ledelse.

Det stiller ikke alene krav til den enkelte virksomhed. Det stiller også krav til vores videninstitutioner om at blive mere attraktive samarbejdspartnere for erhvervslivet. Og det kræver, at vi får alle videninstitutioner med – ikke kun dem, der bedriver forskning. Kan vores erhvervsskoler og designskoler f.eks. spille en mere aktiv og direkte rolle i fornyelsen af erhvervslivet? Og har vi indrettet vores iværksætter- og innovationsordninger og institutioner, så de fremmer udviklingen af nye produkter og idéer baseret på ny viden og godt købmandskab?

Et fleksibelt arbejdsmarked

Danmark har i dag et arbejdsmarked, der er meget fleksibelt internationalt set. Det bygger på en unik kombination. Det økonomiske sikkerhedsnet er relativt fintmasket. Til gengæld er det forholdsvis let at ansætte og afskedi-

ge medarbejdere i Danmark, og der er gode muligheder for at videreudanne sig.

Voksen- og efteruddannelse er meget vigtig for, at de medarbejdere, der skifter job og opgaver, også har kvalifikationer til det. Danmark har – sammenlignet med andre lande – et veludbygget og velfungerende voksen- og efteruddannelsessystem. Vi er blandt dem i verden, der deltager mest i voksen- og efteruddannelse, og danskernes motivation for livslang læring er i top.

Men også her er der behov for forbedringer. De ufaglærte og kortuddannede, som især risikerer at komme under pres som følge af globaliseringen, deltager ikke lige så meget i voksen- og efteruddannelse som andre grupper. Og man kan spørge, om vi er gode nok til at bruge det, vi lærer, i vores arbejdsliv.

På alle områder er det vigtigt, at vi indretter vores samfund på en måde, så det kan betale sig at arbejde, og så vi ikke lægger en dæmper på den private virkelyst og foretagsomhed. Tværtimod skal den enkelte have en økonomisk tilskyndelse til at yde en indsats.

Det er regeringens mål gradvist at sænke skatten på arbejdsindkomst. Regeringen har allerede gennemført lettelser af skatten på ca. 10 mia. kr. i 2004. Forudsat at det økonomiske råderum er tilvejebragt, vil regeringen sænke skatten på arbejdsindkomst yderligere. Regeringen vil udarbejde en flerårig plan herfor.

Vi skal fastholde og styrke rammerne for et fleksibelt arbejdsmarked. Og samtidigt undgå, at det sociale sikkerhedsnet fastholder personer, som kan forsørge sig selv, i passiv forsørgelse.

En innovativ offentlig sektor

Også den offentlige sektor har brug for at være dynamisk og forny sig. Uanset om det drejer sig om f.eks. universiteter, sygehuse eller miljøforvaltning.

Den offentlige sektor fylder meget i Danmark og har en vigtig rolle at spille i værdiskabelsen. I mange tilfælde udgør den offentlige sektor et led i kæden, fra en idé bliver til, og til den kan ses på bundlinjen hos en virksomhed eller på en medarbejders bankbog. Dette led kan være godt eller dårligt. Langsom sagsbehandling og administrativt bøvl kan bremse en virksomheds udviklingsmuligheder. God rådgivning, dygtige medarbejdere og enkle regler kan omvendt hjælpe virksomheden på vej. Alle offentlige institutioner skal være bevidste om deres betydning for fornyelsen i samfundet.

Den offentlige sektor spiller også en vigtig rolle for konkurrencen i Danmark. De offentlige institutioner skal blive bedre til at bruge markedet, når de leverer service til borgere og virksomheder. Det offentlige kan i højere grad bruge private leverandører og udforske de muligheder, der er for samarbejde mellem det offentlige og private virksomheder. Det kan give innovation, bedre service og nye erhvervs muligheder.

Øget anvendelse af IKT

Vores evne til at udnytte mulighederne i informations- og kommunikationsteknologien (IKT) er vigtig for fornyelsen og effektiviteten i såvel den offentlige som den private sektor. Her har vi også udfordringer, som skal løftes, hvis vi skal helt i front. I de senere år er investeringerne i IKT-infrastrukturen faldet. Priserne på bredbåndsforbindelser er relativt høje i Danmark, og der er tegn på util-

VI HAR STOR REGIONAL LIGHED ...

1. Sverige
2. Tjekkiet
3. Norge
4. Australien
5. Danmark
6. Japan
7. Frankrig
8. Finland
9. Korea
10. Holland
11. Irland
12. Belgien
13. Polen
14. Storbritannien
15. Grækenland
16. Spanien
17. Slovakiet
18. Østrig
19. Canada
20. Portugal
21. Tyskland
22. Italien
23. Ungarn
24. USA
25. Mexico

Lande med lille forskel
mellem regionerne

Lande med stor forskel
mellem regionerne

Målt ved spredning i BNP
pr. indbygger i regionerne

strækkelig konkurrence på dele af telemarkedet. Derudover er der brug for flere åbne fælles IKT-standarder, hvis vi skal høste de fulde gevinster ved digitaliseringen.

Fornyelse i hele Danmark

For at skabe et innovativt løft i Danmark er det afgørende, at alle dele af landet er med i fornyelsen. Der er behov for såvel et nationalt som et regionalt engagement.

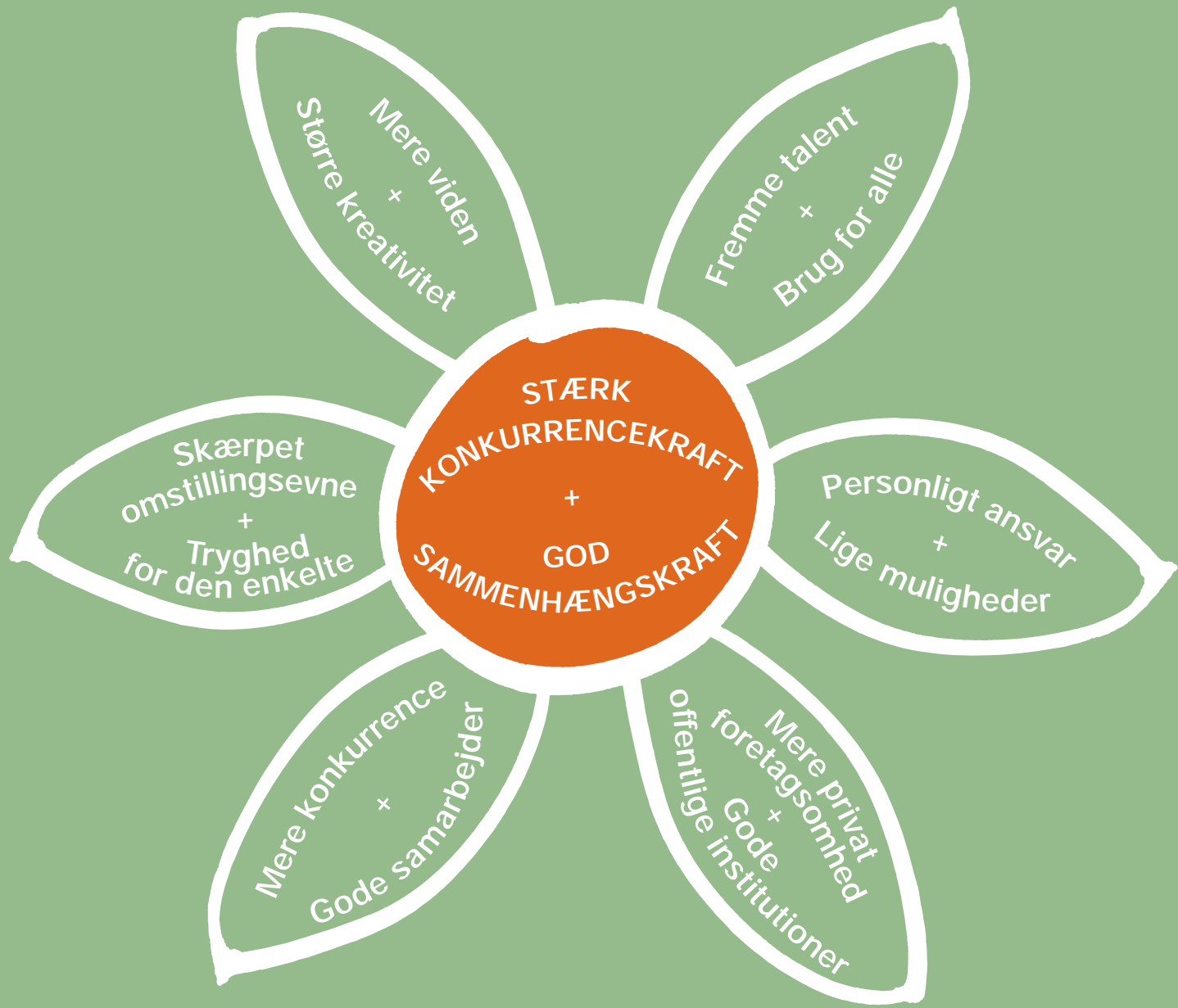
De økonomiske forskelle mellem de forskellige dele af Danmark er relativt små set i forhold til andre lande. Vi er et af de fem lande i OECD, der har størst regional lighed. Men som et lille land kan vi heller ikke bære, at vi taber nogen i udviklingen. Det har vi ikke råd til – hverken menneskeligt eller økonomisk.

I debatten om globaliseringen er der ofte fokus på de alvorlige konsekvenser, det kan have for en region, hvis en virksomhed vælger at lukke en produktion for at flytte den til udlandet. Det er ikke en udvikling, vi kan eller skal bremse. Vi skal i stedet have endnu mere fokus på at skabe gode rammer for vækst og udvikling i hele landet. Så der opstår nye job og erhverv, når andre flytter ud. 🌐

DE CENTRALE SPØRGSMÅL ...

- Hvordan styrker vi Danmarks konkurrencekraft?
- Hvordan sikrer vi en mere effektiv konkurrence i Danmark?
- Hvad skal der til for, at hele erhvervslivet bliver innovativt?
- Hvordan bistår vi danske virksomheder i deres globale aktiviteter?
- Hvordan skaber vi bedre rammer for den private virkelyst?
- Hvordan får vi en mere innovativ offentlig sektor, der i højere grad har fokus på sin rolle for værdiskabelsen i samfundet?
- Hvordan styrker vi samspillet mellem den offentlige og den private sektor?
- Hvordan får vi bedre kompetencer på IT-området gennem uddannelse?
- Hvordan sikrer vi vækst og udvikling i hele Danmark?

Den danske vej i den globale økonomi

Det er ikke ligegyldigt, hvordan vi ruster os til at klare os godt i den globale økonomi.

Vi skal vælge en vej, der passer til os – til de værdier, som vi har bygget det danske samfund på og til de styrkepositioner, som vi har skabt her i landet. Men der er også områder, hvor vi skal forny os – også holdningsmæssigt.

Stærk konkurrencekraft – God sammenhængskraft

Regeringen har sat et dobbelt mål for den danske vej i fornyelsesprocessen: Regeringen vil både sikre en høj velstandsudvikling og fastholde Danmark som et helt samfund uden store skel. Alle grupper skal have del i velstanden og mulighederne på arbejdsmarkedet. Vi skal imødegå de risici for større skel i samfundet, som globaliseringen fører med sig.

Konkurrencekraften skal styrkes, så vi fuldt ud kan udnytte de muligheder, som globaliseringen giver os. Danmark skal konkurrere på viden, dygtighed og kvalitet, så vi kan få gode priser for vores varer og serviceydelser og derigennem en relativt høj aflønning. Vi skal ikke konkurrere på lave lønninger. Vi skal i stedet foretage et innovativt løft i hele erhvervslivet.

Sammenhængskraften i det danske samfund skal fastholdes. Vi har et samfund, hvor der ikke er for stor social og økonomisk ulighed. Det skal vi værne om i den globale økonomi. Og vi skal holde fast ved et fællesskab om vores grundlæggende værdier – herunder respekt for den enkelte, frihed og demokrati.

Konkurrencekraft og sammenhængskraft er ikke hinandens modsætninger. Tværtimod. Både konkurrencekraften og sammenhængskraften vil være med til at sikre, at

erhvervslivet også i fremtiden kan stå stærkt i den stadig hårdere globale konkurrence. Engagerede og kreative mennesker trives bedst i samfund, som på én og samme tid kan give tryghed og gode rammer for nytænkning og udfoldelse. Og engagerede og kreative mennesker er en afgørende ressource for den globale videnøkonomi.

Den enkelte skal have tilskyndelse til at dygtiggøre sig og yde en indsats. Virksomhederne skal have tilskyndelse til at vokse og skabe værdi. De offentlige institutioner skal have tilskyndelse til at være effektive og understøtte værdiskabelsen i samfundet.

Det er en styrke ved den danske samfundsmodel, at vi kombinerer konkurrence og fleksibilitet med social stabilitet og tryghed. Det er en kulturel konkurrencefordel, som gør Danmark til et attraktivt land at bo og at investere i.

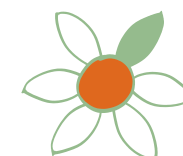
Mere viden – Større kreativitet

I den globale videnøkonomi afhænger vores konkurrence- og sammenhængskraft i høj grad af vores videnniveau – af uddannelse og forskning. Vi konkurrerer på viden og på nye ideer. Vi konkurrerer på vores evne til at bruge ny viden og nye ideer til at skabe produktion og nye arbejdspladser. Vores uddannelsesinstitutioner skal sikre alle grupper i samfundet gode kvalifikationer, så vi ikke opdeler arbejdsmarkedet i en højtuddannet elite og en gruppe, som på grund af manglende kvalifikationer står svagt på arbejdsmarkedet. Derfor skal det faglige niveau i folkeskolen hæves. Alle unge skal have en uddannelse, der ruste dem til arbejdsmarkedet og fortsat uddannelse. Flere skal have en videregående uddannelse. Den private og offentlige forskning skal styrkes.

Og vi skal blive dygtigere til at anvende ny viden – både den, som vi selv har skabt, og den viden vi kan hente til Danmark fra udlandet.

Men mere viden i sig selv er ikke nok. Vi skal samtidig øge evnen til kreativitet og idérigdom, så vi skaber nye muligheder: Nye måder at gøre ting på og nye produkter og ydelser. Vi skal være "snedige" og ikke være bange for at eksperimentere og gå nye veje. I en verden i hastig forandring skal vi være åbne over for nye muligheder og selv være med til at skabe dem. Vi kan ikke forlade os på bare at gøre, "som vi plejer". Derfor skal vores uddannelser fremme kreativitet. Og den enkelte skal have friere udfoldelsesmuligheder. Helt i overensstemmelse med vores grundlæggende værdier om personlig frihed, åbenhed og plads til forskellighed. Et innovativt samfund skabes ved, at alle borgere, virksomhe-

der og offentlige institutioner bidrager til nytænkning og er med til at omsætte nye ideer til praktiske forbedringer.

Fremme talent – Brug for alle

Vi har brug for alle talenter. Og for alle typer af talent. Vi skal have gode forskere, ingeniører, gode lærere og gode håndværkere. Alle skal udfordres – i folkeskole, erhvervsskoler, gymnasier og de videregående uddannelser. Talent skal fremelskes ved at udfordre alle til at sætte ambitiøse mål ud fra hver enkelts udgangspunkt og muligheder. Vi skal påskønne dem, der stræber højt. Vi skal ved talentpleje skabe fremragende forskere i den absolutte elite.

Samfundet bygger på, at alle yder sit bidrag ved at tage en uddannelse og udføre et arbejde. Der er brug

for alle. Alle skal – hver ved sit arbejde – bidrage til udviklingen af vores samfund. Alle job yder et vigtigt bidrag hertil og skal anerkendes. Alle unge skal tage en uddannelse. Uddannelsessystemet skal møde eleverne, som de er, og udfordre dem til bedre resultater. Voksen- og efteruddannelse skal styrke og forny vores kvalifikationer. En bedre integration skal sikre, at flere indvandrere og efterkommere bliver en aktiv del af samfundet.

Personligt ansvar – Lige muligheder

Danmark kan kun rustes til den globale økonomi, hvis alle tager et personligt ansvar for at opkvalificere sig gennem hele livet, så hver enkelt dansker kan klare sig på arbejdsmarkedet og omstille sig ved at skifte opgaver og job. Det kan ikke alene klares ved lovgivning eller ved offentlige tilbud.

Det personlige ansvar betyder ikke, at vi skal overlade den enkelte til sig selv. Det er et grundlæggende træk ved det danske samfund, at vi sigter mod at skabe lige muligheder og at hjælpe dem, der ikke er i stand til at klare sig selv. Vi skal ved at styrke uddannelsessystemet også blive bedre til at bryde den negative sociale arv og øge den sociale mobilitet, så børn og unges livsmuligheder ikke afhænger af familiebaggrund og opvækstvilkår. Uddannelsessystemet skal kvalificere og udfordre alle.

Mere privat foretagsomhed – Gode offentlige institutioner

Privat foretagsomhed er afgørende for, at vi har et dynamisk erhvervsliv, som ser og udnytter de muligheder, som konkurrencen på de internationale markeder giver os. Gå-på-mod, privat

initiativ og ønsket om at tjene penge er gode drivkræfter. Vores virksomheder skal tænke fremad – blandt andet ved at investere i forskning, udvikling og opkvalificering. Og vi skal have gode vilkår for iværksættere, som kan skabe nye vækstvirksomheder. Der skal være plads til at begå fejl eller gå konkurs. Vi skal ikke straffe dem, som tager en chance ved at prøve noget nyt. De skal have mulighed for at tage flere chancer.

Samtidig skal vi indrette de offentlige institutioner, så de er med til at fremme velstandsudviklingen. De offentlige institutioner skal være bevidste om deres centrale rolle i at ruste Danmark bedre. Uddannelse og forskning er afgørende investeringer i mennesker og kompetencer. Og de offentlige institutioner og ledere skal sætte øget fokus på, hvordan de bedst kan være med til at øge samfundets evne til at skabe værdi og sammenhæng.

Mere konkurrence – Gode samarbejder

Konkurrence er i sig selv med til at skabe konkurrencekraft, fordi konkurrence fremmer kvalitet, effektivitet og fornyelse. Øget konkurrence i vores erhvervsliv er derfor en af vejene til at øge dynamikken og vores evne til at konkurrere. Tilsvarende kan konkurrence i den offentlige sektor bidrage til at øge effektiviteten og kvaliteten af den offentlige indsats. Kvaliteten af den offentlige forskning skal styrkes ved, at flere offentlige forskningsmidler fordeles i konkurrence. Kvalitet skal i alle tilfælde være afgørende for, hvem der får penge til at udføre offentlig forskning for.

Men vores konkurrencekraft skal også styrkes ved øget samarbejde. Private virksomheder og offentlige institu-

tioner skal i højere grad udvikle et samarbejde, så vi kombinerer vores kompetencer – f.eks. i form af netværk og klynger af virksomheder, uddannelsesinstitutioner og forskningsinstitutioner, sådan som det kendes blandt andet i Øresundsregionen. Tilsvarende skal vi skabe øget samarbejde på tværs af landegrænserne – f.eks. ved globale netværk af universitetsuddannelser og af forskerhold.

Skærpet omstillingsevne – Tryghed for den enkelte

Den danske vej i den globale økonomi skal sikre tryghed ved at skærpe vores omstillingsevne. Ved at skærpe den enkelte danskers evne og parathed til at uddanne sig gennem hele livet og til at påtage sig ændrede arbejdsopgaver.

Vi kan ikke i dag forudse, hvor fremtidens vækstmarkeder er, og hvad danske virksomheder konkret skal lave om 15 eller 25 år. Der sker hele tiden ændringer i de teknologiske muligheder og i borgernes efterspørgsel. Det er umuligt at forudse, hvordan verden og den internationale arbejdsdeling vil se ud i fremtiden. Derfor skal vi ikke forsøge at forudsige fremtiden, men i stedet satse på at have en stor omstillingsevne, så vi kan udnytte de muligheder, fremtiden vil give os.

Det kan umiddelbart lyde som et paradoks, men tryghed skabes gennem større omstillingsevne. Et job- eller karriereskifte kan for den enkelte være et stort skridt – og måske også en kilde til utryghed. Men for samfundet er det den måde, hvorpå vi kan sikre, at nye velbetalte job erstatter de job, som forsvinder. Og dermed bliver

omstillingsevne også kilden til tryghed for den enkelte dansker. For 30 år siden var det forbundet med utryghed hos mange medarbejdere, at vores skibsværfter reducerede antallet af medarbejdere meget drastisk. I dag kan vi se, at det var et nødvendigt skridt, som ikke har svækket trygheden i samfundet, men tværtimod tilpasset vores erhvervsstruktur, så vi har et mere fremtids-sikret samfund.

Danmark er kendt for sin kombination af et fleksibelt arbejdsmarked og velfærdsordninger, som giver et trygt sikkerhedsnet. Det er en afgørende styrke for vores samfund i den globale økonomi. 🌐

WWW.GLOBALISERING.DK